

Ka denmisenniw ka hakew ko kumanw fo ani be ka i
nin dow la, mogo si kana to ko ani ka se ka ke
yiriwali kuntaalajan ye (AIRDDED)

GRADEM ka baaraw ni doniyaw kelenw Mali la

Awaleyara an demenogo musaka bolafe.

Kùnùkùw :

Kumaden tamashew :	1
Barikadali	2
COMADE ka hakilina	3
KiRA ka hakilina	4
Adamine	5
Ka denmisenniw ka hakew ko kumanw fo ani be ka i nin dow la, mago si kana to ko ani ka se ka ke yiriwali kuntaalan ye. (AIRDEDD)	6
1- kiimeli teliman denmisenniw ka foroba hakew kan CADBE ni CDE ka folo a baara be ka ke marabolo minnu kon.	6
2- Denmisenniw kalan ni n'o toli kalansola kerengerennena la musomaninw.	7
3- gelɛlaw banbali an ka togodala guaw kon.	7
Dakun 2 nan : Fantanyakeleli	8
1. Farajogon kan jekuluw sigili senkan.	8
1.1 Marabolow lafaamuyali walasa ka farajogonkan jekulu sinsinnen sigi senkan min be denmisenniw ka hakew lakana.	8
1.2 Farajogon kan jekulucɛsirilen timinandi kabaara denmisenniw ka hakew lakanani na a ka marabolo kon.	9
1.3 Dugu denw farajogon kan jekulu ka ketaw denmisenniw ka hakew lakanani la marabolow kon :	10
2. Ton lapanamayali seɛenw.	13
2.1 jekulu ka baarake seɛenw :	13
2.2 Ton ka musaka sira seɛenw :	13
Gafe in labaara bagaw	15
Nafa sarɔbagaw	15
ɗeme ka jɛsin farajogon kan jekulu sigilen ma	17
2. Ka jukoroma don don ka ni hakili jagabow ye ka jɛsin farajogon kan jekulu sigili ma.	17
ɗemen ka jɛsin jekulu sigilikan :	18
3. jekulu sigili senkan otaabolow.	18
Dakun 3 nan : Denmisenniw ka hakew jɛdon baliya.	19
1. Ka gafe dilan min be kuma denmisenniw ka hakew donbaliya kan	19
2. Denmisenniw ka hakew donni an ka sigida kanw na.	20
Temensiraw walasa ka gafe in minye hakew lakodonni ye an ka marabolo mago faamuyalenw ani dugulen jekuluw ni farajogon kan jekuluw	20
1. Dugukolo jagatabaliya (GRADEM ka nako baara fɛɛɛw)	24
2. Senekɛlaw kalanni :	25
Gafe min be sene kuntala jan sigili sekan fɛɛɛw kɔfo	26
1. Ka sene kuntala <i>jan damine</i>	26
Dakun	27
2. Ka senɛfenw ni jogon ɛ jɛjogonya faamuya ani ka senɛfenw senɛni waati sigi sen kan senko siratige la	27
3. Nako dali kene labeni sene kuntala jan na	29

Kumaden tamashew :

- **AGR** : foroba sɔɔsiraw
- **AIRDEDD** : Ka denmisenninw ka hakew kɔ kumanw fɔ ani bɛ ka i nin dow la, mɔgɔ si kana tɔ kɔ ani ka se ka kɛ yiriwali kuntaalajan ye.
- **AME** : denbaw ka tɔn.
- **APE** : den faw ka tɔn.
- **BCEAO** : farafina tilebiyan fan jamanaw ka warimara soba.
- **CADBE** : Farafina benkan sɛbɛn min bɛ denmisenninw ka hakew kokan.
- **CDE** : benkan minu kɛra denmisenninw ka hakew kokan.
- **CF** : k'iwasadon
- **COMADE** : Jɛkulu min bɛ Mali kɔnɔ denmisenninw ka hakew jukɔrɔma dɔn dɔn li kama.
- **CSCOM** : marabolo ka kɛnɛya soba
- **CGS** : kalanso ko janabɔ jɛkulu
- **GRADEM** : jɛkulu min bɛ ka pininikɛ denmisenninw ka hakew kokan Mali kɔnɔ
- **DC** : minɛnw
- **EX** : Misali
- **KIRA** : Alimɔpi tɔnba min sigilen don farafina denmisenninw ka hakew kama.
- **LPE** : sariya min talen don ka denmisenni lakana.
- **NBRE** : hake
- **OHADA** : ka farafina jamana bɛ ka jɛ ka ka saryawbɛɛ kelen ye pinin sirafɛ
- **ONG** : jɛkulu minnu b'ala n'utɛ fagan ka mara kɔnɔ
- **OSC** : jɛkulu minnu ni fanga tɛ bolo kelen kan
- **PDSEC** : Fɛɛɛ sigilen senkan minnu bɛ sɔɔni sigida yiriwa
- **PV** : jɔgɔn ye kunna fonin sɛbɛn
- **RI** : tɔn janabɔsɛbɛn
- **SCOOP** : jɛkulu minnu b'u bolo fara jɔgɔn kan
- **SCV** : cikɛ fɛɛɛw kasɔɔ imadankari foro yiriw la
- **SOLI-AM** : dɛmɛn ka jɛsin musomani dudɛmɛ denw ma

Barikadali :

Nin gafe in labaarali karamogow. Kulu min jɛsinnendo denmisenniɯ ka hakew jɛninini ma Mali kɔɔ (GRADEM) ni kinderrechte Afrika (KIRA) bɛ barikada kɛrɛnkɛrɛnnen kɛ a jigila mogow la minnuw sendona nin gafe in labaarali ni kaɛn n'a ye k'u ka dɔnniya n'u ka hakili jakabo n'u seko di kɛnɛkan walasa ka denmisenniɯ ka hakew ko famuyali mogoya marabolow jama fanba fɛ afaamuya kɔɔ tɛ minnu na.

Minnuw y'u seko di gafe in labaarali la.

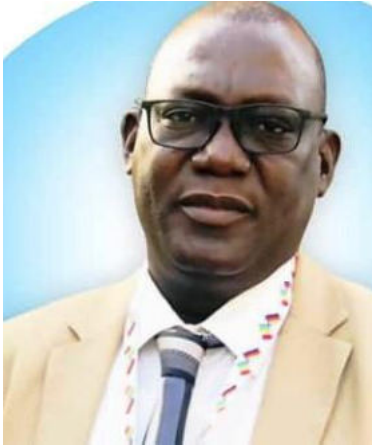
- GRADEM fanfɛ : Antoine AKPLOGAN. Poroze jemogɔ « ka fagan don dɔnniya cɛrini la dugu farajogɔnkan jɛkulu ni jɔgɔn cɛ walasa ka denmisɛnw ka foroba hakew don b'a la a famuyalen tɛ Mali jamana yɔɔ minnuw na » Solange DEMBELE. Mariam KEITA, Bayo DAO, Balkissa TRAORE, Charles TRAORE, Toumani DIAKITE, Aimée Damien Sangaré, Souleymane TRAORE, Soumana Camara, François TEMBELY.
- OSC SOLI-AM Zié DEMBELE,
- OSC SENIWE Irenée DIARRA
- OSC KABU-WOLO Aboubacar TAPILY yoyo COUMARE, M. Moussa TANGARA.
- Ségou : Eli DEMBELE, Balkissa TRAORE, M. KEITA,

Ka foliba kɛ nin mogow minnuw na u ka lamɛnko numan ni hakilina falɛn falɛn n'u ka jatɛminɛ yɛn in farajogɔn kan ni jatɛminɛ ni marabolo sendonnen ninnukɔɔ.

Ka bojamasegin ba kɛ ka jinsi Elizabeth MUNCH ani KIRA jamakulu la uka dɛmɛn ni sek oye walasa ka mogoya don nin gafe in lagɛrɛli la.

- Barikada kɛrɛnkɛrɛnnen bɛ ka taa minnu fanfɛ :
- Farajogɔn kan jɛkulu minnu bɛ nin yɛrɛmara kafo minnu na. Pelengana ani Sebougou ani Sakoiba minnuw bɛ Ségou mara la olu ye mogoya don bɔɔjogɔnew la. K'u ka fɛrɛw tila an n'u cɛ ka kɛ seerew ye minnu balolendo lagɛrɛli sendoni la yiriwa kɔɔ.
- farajogɔkan jɛkulu minnuw bɛ nin yɛrɛmara kafo minnu kɔɔ : Tenɛndugu, Bɛnko, Gɛpɛka, Zan Kukubali ani kɛrɛla Dioila marabola kɔɔ.
- Farajogɔnkan jɛkulu minu bɛ nin yɛrɛmara kafo minnu kɔɔ. Mountougoula min bɛ koulukoro marabola la.
- yɛrɛ mara kafo jemogɔ n'u baarakɛmogow minnuw sendonendo nin ko in na Ségou marabola la.
- Lakɔli kalansow ka jemogoyaso (KAPU) minnu bɛ : Tominai, Ségou, Fana ani baguinida minnu sɛnbɛ nin poreze in na.
- ka jɛsin dugutiɯ ma minnuw bɛ nin yɛrɛmara kafo minnu na
- ka jɛsin kalansow labaarali jɛkuluw ma
- ka jɛsin kalansow lakɔli karamogow ma
- ka jɛsin denmisenni jɛkuluw ma minnu bɛ kalanso minnu na
- ka jɛsin denmisenniɯ bɛ k'u kɛ jɛkulu ye jamana jɔɔjɔn lapasali kaman
- Minnuw ye tɔɔɔba yira kajɔɔɔba yira jamana denmisenniɯ ka hakew kɛli ye gafe ye k'u bayɛlɛma bamanankan na. Ani jɔɔɔɔ ni baara min ni farajogɔn kan jɛkuluw bɛ k'a kɛ denmisenniɯ ka foroba hakew sinsini la.
- Ka barikada belebeleba kɛ jɔgɔn jɛrɛ jɛkulu ye min togɔ ye kɛri Mali. Min ye bolodonkɔɔ kɛ GRADEM fɔɔ ye ka minɛw di ama ka baarakɛ. Ani ka ponpe kɔlɔndi ama.
- ka barikada kɛrɛnkɛrɛnnen kɛ ka jɛsin kɛ yɛrɛye jɛkulu ma min ye (Kinderecht Afrika) ye min tɛ sɛgɛn n'a tɛ jɛnɛ musakabɔla denmisenniɯ ka hahɛw kaman Mali ye. dɔgɔɔɔɔ Michael BRÜNGER. Peresidan Andréas BOENING, Elizabeth MUNSCH, ni Katja ZUG minnuw y'u fanga di Mali kɔɔ ka da uka jukɔɔmadɔndɔn ye u seko la.
- ka barikada kɛ Allemand jamana minisiriso min bɛ u ni jamana wɛrɛ cɛ kɔɔanabo la (BMZ) uka dɛmɛn na musaka kunda. Min ya to nin gafe in dilanni n'a cɛrinni sera ka mogoya.

Jamana jekulu kahakilinaw ka jɛsin denmisɛnw ka hakɛw ma.

Denmisɛnniw kɔɔsibaga fɔɔ ye du kɔɔna de ye, okɔ fɛ marabolo bɛna, okɔ fɛ jamana kɔɔ dɛmɛnbaga jɛkuluw bɛ sɔɔ kana.

Den mansaw k'u yɛɛdi walasa ka se ka denmisɛnniw ka hakɛw faamu an ka kanw na ode bɛ donni ba ta kabɔ anw na n'an sɔɔna kan sendon ala. Denmisɛnniw ka hakɛw bayɛɛmani an ka kanw na walasa ka seka a cɛrin fan bɛɛ fɛ ani k'a ta ka kɛ denmisɛnw ani mɔɔɔ kɔɔɔbaw t'aye. Odeye faso ka wajibiyali ye min ye faranfina bɛnkan sɛbɛn minbɛ denmisɛniw ka hakɛw kunkan k'olasɛmɛntiya ɛni denmisɛniw minɛ ko juman. (CADBE) sariya jɔsɛn 1) ani bɛnkan minnuw kɛra denmisɛnw ka hakɛw ko kan (CDE, ka

sariya sen 49 nan)

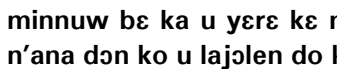
Mali jamana ka bɛnkan sɛbɛn sinsinbagaw (COMADE) n'a ka tɔɔndɛnw sabula ka sigida farajɔɔɔnkan jɛkulu dɛmɛn ka barika don denmisɛnw kɔɔsili la kada usendonni kan baara in na. Katila ka yira ko uye min ye ka marabolow jukɔɔɔma dondon oluku yɛɛ di josariya/hakɛ minnu lawaleyalila ni fanga ye. Siratigɛ bɛɛ kan.ola anka miiri kada yiriwali kuntaalajan kan. Baaraw bɛ sɛnna walasa ka seka biro bila senkan anka marabolo bɛ kɔɔ n'oye jamana ka bɛnkan sinsin bagaw ka biroye (COMADE)

Ola jamana bɛnkan sinsinbagaw (COMADE) bɛ weele bila marabolo jɛkulu misɛnninw ma u ka sɛmɛntiyalikɛ GRADEM ka nin fɛɛɛ in na ka seka denmisɛnniw hakɛw lawaliyali ka sabu kɛ sɛbɛn nin ye bamanankan na min bɛ mɔɔɔw lafaamuya denmisɛnniw ka hakɛw kan ka sigili kɛ nafasɔɔ sira kɛɛnkɛɛnɛnɛn na min bɛ dɛmɛn don duw ma ani ka waleyaw foroba kɛ ka jɛsin denmisɛnniw ma. (Denmisɛnniw ka hakɛw lawaleyalila ye minnuw tun boɔnɛnɛn tɛ uka sigida la)

Jɔɔɔn fɛ an ka jɛ bɛɛk'i sendon nin na. Kɛɛnkɛɛnɛnɛnyala denmisɛnni ka wulakɔɔɔnaw kɔɔsili ka kɛsɛbɛ ye wa ka kɛ ko kuntaalajan ye duguw kɔɔɔ. Kinw, marabolow, jamana dugibaw.

Antoine AKPLOGAN
COMADE jɛmɔɔɔ

KiRA ka hakilina

Hali o musomani minnuw bæe tunte san 15 bo wa ubæe tun ye mægo kalanbaliw ye. U tun dona kalan na u ma tæmæ san fila kan. Cogoya tunte u mansaw bolo walasa k'u ka kalan musakaw sara. Kada kola ka soro i faamuyalen tæ, uy'u noro cæmanin daw la

Ka jɛsin nin kojugu min kɛra sabu ye ka dan kari musomani caaman ka hadamadenya la. An ko ni GRADEM ye fɔ an ka a ko ju jini. An ye musomaniw ni denbaw bisimila yɔrɔ dayɛɛ. Ka taga jɔgɔ, dafɛ, an ye degeliw an ni kɛnkan mɔgɔ wɛrɛw ka bolodijogɔn ma kɔnɔ ka lafamuyalike denbaw dɛmɛn kan.

Kerɛnkerɛnnɛnya la denmisɛnniw bɛɛ ka kalanni nafaw la kalansen kerɛnkerɛnen bɛɛɛ kaboloda musomaninw yɛ minnu yɛ kodon sɔɔɔ kada uka tukan fɛ taga kan.

Hakilina minnuw tara nako senefen ko min ni an y'u la timinandiya n'o keliye olu bee Kera jigilamisanya koye.

-ka jessin ningɛɣa ninnu ma minnu be an kan, anye minnu don kosɛɛ. « la surujali sendonni denmisɛnw ka hakɛw waleyali n'a yirwali kuntalajan na » n'o nana ni nin gafe inye. An ye baara ɓɔlo min bila senkan okuntaala tɛ tɛmɛ san saba kan marabolo 56 laka sɛnsɛ ka fanga don ala ɓɔka taa se marabolo 76 kɔno.

-an bɛna ni jaabi pumanw ye an tun sigileten nimunye yiriwa donni cɛw ni musow cɛ ka sabu kɛ kumaɲɔgɔnya ye kelenya kɔɔ. Kumaɲɔgɔnya caayali denmisenniwi n'ɔ mansaw cɛ. Bɛn sɛbɛ lama ye dugu kɔɔ. Mɔgɔw bɛ kuma ɲɛtaa kan ka danaya boɲa an ni ɲɔgɔn cɛ. Anw bɛ ɲɛtaa waleya kuraw bila sen kan dugu ka sini ɲɛsiqi ni dugu siqi bɛ diya.

Elisabeth Munsch

4

A damine

GRADEM ni a baarakɛɔɔgɔ kinderrechte Afrika (KIRA y'a yɛɛ di ka kɛɛ ni denmisɛnniw ka hakɛw lawaleya ni sɛbɛ ni taabolo wɛɛw ye ka npokotiginw ni guadon muso dɛmɛbaw ni npokotigi denbaw lakanani ni u donni ye kulu in na. Ka musomaninw ka tukan fɛ taga kunbɛ. Ka furu joona ni jagoya furu kɛɛ ani denmisɛnninw toli kalansow la.

Okaman an k'an ka wolomali kɛ jaabi sɔɔɔɔɔn na, GRADEM ni a baarakɛ ɔɔɔɔɔn ye sɛgɛsɛgɛli kɛ ka ye ko sababu kologɛɔɔn dow de bɛ ye minnuw kɛɛn bɛ ka denmisɛnniw ka hakɛw ko sanayɛɔɔn n'a jama boɔani n'o kologɛɛli bali marabolow kɔɔɔ.

Gɛɛya : oye sababu belebele ba ye min bɛ denmisɛnniw ka hakɛw ko waleyaɔli n'a fanga boɔani laɔo. Ka segin kɔ ola musaka ko gɛɛya bɛ du caaman na. Misali ka u ka denmisɛnniw bɛɛɛɛɛɛɛn ka kalan musaka sara. Ode y'a to u bɛ koigiya di cɛmaninw ma. Ka fara okan gɛɛyaɔba bɛ furakɛli yɔɔɔw sɔɔɔli la. Wa balo ɔuman nafama sɔɔɔli tɛ waati bɛɛye.

-Denmisɛnniw ka kakɛw faamulen tɛ ka ɔɛ. Ka sabu kɛ a ma ɔɛfɔ an ye bamanankan na ka ɔɛ ka an ka taabolo kɔɔɔ jate ba la akɔɔɔ. Ode y'a to denmansaw ye hakɛw faamu ka kɛ fanga tali ye ka di denmisɛnniw ma. Ode ni anw ka taabolow tɛ bɛn okama mɔɔɔ fanba ye abila bolo kɔfɛ.

Denmisɛnniw ka foroba hakɛw nafa tɛ an ka ɔɛtaa ni an ka basigi la. Marabolo mɔɔɔ fanba ka faamuya la. Odela an bɛ dankarili caaman de kɔɔɔsi denmisɛnw ka foroba hakɛw minnu na.

- Antapa walima akeɔba fanga dɔɔɔya marabolo fɛ. Denmisɛnw ka foroba hakɛw tali k'u don bala k'u kɛ magɔɔɛ minɛn ye dugu kɔɔɔ mɔɔɔ fɛ.
- sariya ɔɔɛnw faamu kojuguɔya. Ka seka denmisɛnniw ka hakɛw kɔɔɔsi kabɔ kojuguw ma.
- sariya ɔɔɛnw waleyaɔli fanga dɔɔɔya. Ni denmisɛnniw ka hakɛw sɔɔsɔra
- baarakɛjoona ni baara giriman. Denmisɛnnin cɛmanw ni musomanw.
- Wolosɛbɛn tapan. Denmisɛnnin kalanden baa caaman nin de bɛ kɛ sababu jugu ye u ka kalanso la tolila.
- Musaka sɔɔɔsira ko tapan. A sew an'a nɔɔɔya siraw dugu ka hake la.

Togo daw la, GRADEM ni kinderrechte Afrika (KIRA) ye u ka jateminɛ ko sabanan kɛ. U y'a ye ko togodala mɔɔɔw b'u yɛɛ di balo sɛnɛ ma nga u bɛ musaka min don adafɛ u yɛɛ hakilina la u ka sɔɔɔ ka dɔɔɔ ola kɛsɛbɛ. Kɛnɛkan jateminɛw y'a to an y'adɔn ko :

- sɛnɛ ye waati kɛɛn wa a waati beke fɛn bɛɛ tɛ sɔɔɔ. Ibɛ sɛnɛ kun filanan de kɛ ni kunfɔɔ sumaw baaraw banna. Tubabu nɔɔɔ don cogo juguɔya ani suman balofɛnw kɛ cogoya.
- Fan dɔ fɛ a bɛ sɛnɛ kɛla kan doni boɔa katila k'a ka tɔɔɔ dɔɔɔya. Fan dɔ fɛ akɛ cogo min ni sɛbɛnfɛn ka fɔcogo bɛ fɔɔɔɔɔn kɔ duminifɛn lakana cogola. (Ka sabukɛ cikɛlayɛɛ ka kalan baliya ye) obɛ duw bali ka kɛnɛya sɔɔɔ wa dugu kolo tɛ labɛn kapɛ in'a fɔ a ka kan ka kɛ cogo min na.

Ka denmisɛnniw ka hakɛw kɔ kumanw fɔ ani bɛ ka i nin dow la, mɔɔɔ si kana tɔ kɔ ani ka se ka kɛ yiriwali kuntaalajan ye ad lawaleyaɔli la. Oye taasira ye min bɛ taa ni jateminɛ saba in kɔɔɔ.

Tasira ni kɛcogo minnuw kɛra jaabi ye minnu jateminɛra dugu damadow ka ɔɛsin uka cɛsiri kɛɛnw kan. An y'a ɔanina ka taabolo fara ɔɔɔɔn kan walasa k'u walankata olu ye :

- ka duw dɛmɛ ka dɔ fara u ka sɔɔɔw kan. Kasabu kɛ farapɔɔɔn kajɛkuluw sigili ye senkan. Minnuw bɛ sigi ka tila k'u labaara den mansaw yɛɛw fɛ kɛɛnɛkɛɛnnɛnyala musow walasa ka se ka u ka denw bɛɛ don kalan na ani ka u ka kalan to senkan fɔ ka taa se u ka duguma kalanw seli ma u dan na.
- ka denmisɛnniw ka hakɛw bayɛɛma bamanakan, bomu ani donoso. Ka an kan ladalakow k'an hakili to olu la k'u kɛ jaye walasa ka a faamuyaɔli walankata.
- ka kalanso ɔɔnɔn dayɛɛ ka ɔɛsin sɛnɛfɛnw ɔɛɔɔnni ni u baara cogo ɔuma ma min ni sɛnɛkelaw bɛ seka taa u kalan sɛnɛfɛnw kafolen ni nɔɔɔ sɔɔɔ cogo ni farafinɔɔɔ dilan cogo min bɛ kɛ sababu ka sɔɔɔ boɔa ka yakubaya yiri den suguya baw ni nakɔ kɔɔɔ fɛn sanumanw ani bagan mara manganinw.

Ka denmisenninw ka hakew kɔ kumanw fɔ ani be ka i nin dow la, mɔgɔ si kana tɔ kɔ ani ka se ka ke yiriwali kuntaalajan ye.
(AIRDEDD)

An sendoni denmisenninw ka hakew kola o kɔrɔ ye mun ye.

An sedoni denmisenninw ka hakew labaarali la kɔrɔ saba deɓe ola an ka ɗɗɔn.

- Du kɔnɔnaw la : oye ka taabolo tilennenw ta taganli ni jukɔrɔma ɗɔn ɗɔn la denmisenninw ye ani ube ka min ke jɔgɔn fe.
- Marabolow ni dugu mɔgɔw ni jɔgɔce : aw be jɔgɔn bila sira dugu mɔgɔw ni marabolow ce denmisenninw hakew tɔpɔtɔli n'u kɔlɔsili la.
- Politiki kunda : taabolominnu be yiriwali ke denmisenninw ka hakew labaaralila k'olu ke walasa an ka mara n'a lamini be denmisenninw ka hakew kɔlɔsili don ba la ka ke fen kun taalajan ye.
- Nitaabolo sinsinnen in be demɛ ni nafasɔrɔ sira jekulu bari kama dɔde sigili ye ye senkan min b'a yere di denmisenninw ka hakew kɔlɔsili de ma. N'an bo weele ko : «dugu farajɔgɔn kan jekulu » abe duguw kɔnɔ, maraw kinw kɔnɔ.

Farajɔgɔnkan jekulu ka jɔgɔn kunɓeni :

Ka tɔndenw lafaamuya denmisenninw ka hakew taabolo damadɔw la, suguyaw (ce ni muso). Farajɔgɔnkan labolo cogo, fasodenya, fɔjɔgɔ ban cogo ani musow jɔyɔrɔ, olu n'u jɔgɔnnaw.

ko o yɔrɔ n'a laminiw ɗɔn. U ka ko kɔrɔw, u ka taabolow, u ka dugu laadala kow ani dugu ka yirwa hake, u ka jɔgɔn faamuya siraw ani u ka mɔgɔ jolen timinandi. (jateminɛni gafe jɛ 36 ni 37 min ye demɛnan ye ka jɛsin marabolow sendonni ma min jɛnsɛra (KiRA) fe n'a be sɔrɔ aka bɔlɔlɔ siraw kan)

Ka fara okan kerɛnkerɛnnyala siratige min nafa be an kan oye duw ni marabolow labɛn ko numan ye min kakan ka kiime/segɛseɛ.

1- kiimɛli teliman denmisenninw ka foroba hakew kan CADBE ni CDE ka fɔla a baara be ka ke marabolo minnu kɔnɔ.

- yala denmisenninw ka hakew bilalen don bolo kɔfe wa ?
- u faamu yalen te wa ? munna ?
- yala musomaninw ka furu joona be ke dugu kɔnɔ wa ?
- yala cɛmaninw be tɔnɔmabɔ wa ?
- Yala laadala taabolo wɛrɛw be yen minnuw be se ka ke kɔlɔlɔw ye wa ?

- bakuruba fola denmisenniw ka hakew be ka boja ka dan hake jumen na ?
- yala mago lawoloma debe magow ni jagon ce dansagokeli la denmisenniw na wa ?
- yala an ka benkanw taabolo be cogodi ? a cogo mapu wa ?
- yala danaya b'a kono wa ? yala hadamadenya sinsinnedo duw kono wa ? duguw kono wa ? marabolow kono wa ?

2- Denmisenniw kalan ni n'o toli kalansola kerengerenniya la musomaninw.

-denmisenninw ka kalan ko be cogoya jumen na keme keme sarala cemaninw ni musomaninw minnu be kalanso folow dafa. Hake min be teme ka ta kalanso filananw na. GRADEM ka baarake jagon duguw la.

Keme keme sara la musomani minnu be kalanso folo laban obe taa 36 la. Cemaninw olu ta be taa 45 la GRADEM ka jatemine sebenw ye min yira san 2016 ni 2017 la.

-denmisenninw fitininw ka tukanfe taga be cogoya jumen na ? denmisenninw ka taga jonna kerengerenniyala la musomaninw ode be ke sababu ye ku hake dogoya kalanso la. K'u labaara nata la ani kungo caaman.

3- gɛlɛlaw banbali an ka togodala guaw kono.

Fɛɛɛw minnu be ka ke sisan min senɛfenw kelen senɛni ye an ka duguw kono o min be an ka balo ko segin ko. Fo ka cogoyaw soro dugu magow ka kenɛya ko la. Ka sabu ke soro dogoya ye tumabeɛ. Dugukolo ngo ntapa sababu la. Fɛnɛpanamaninw ka cɛnni fanga be boja don o don.

O fɛnɛpanamaw furake ko juguya. Yala dugu magow faamuyalenw don be nin donni ya siratige Minnu na wa ?

An b'a jatemine ko u ka faamuya ka dogoka u yere ta senɛkunda ani bagan mara kunda. AGR (an y'a ke nin cogo in na tuma bee) yala dugumagow faamuyalenw don, nin fɛn minnu kecogo kuraw la wa ?

- marabolo minnu sendonnen do ni prorze in sen na olu be ka balo cogoya la min fanga ka dogo. Cogoya bat te u bolo ka se ka u kungow ta dugu kono. U ka denmisenniw ka kalan ke minɛnw ni u ka kalan musakaw tali se te u ye. U lu b'u ka sinjɛsigi ye cogo di ? Olu ka hakilina ye mun ye walasa ka yiriwa don nin cogoya in na ?
- An ba jatemine u ka nafa ka dogo foroba fɛnw ladonni ni kolɛsili la. (kalanso, ji ponpe, jo susu mansin) marabolo fe dugu daw kono. Munna ?
- denmisenni kalanyoro ma se ka don ugarisige la (ce ni muso) ani o yoro togo dala musow walasa ka se soro ka nafa soro siraw soro ka fara uka sene fɛnw sorow kan. Ka seka donniya kuraw soro sene kunda in'a fo.

Nako sene min b'a to kene sugandilen minnuw be u bolo u ka se ka olu labaara.

N'a ya soro ni taabolo minnu tun be ke u fe yen. Yala se tun tena ke u ye ku sendo ala wa ?

Ode y'a to a nafa ka bon :

- ka dugudenw bugunatige di minnuw labennen do k'u yeredi nin kecogo kura minnuw kelila. Ani ka mago wɛɛw dege. Ka jolenya wale ke.
- ka magow bugunatige di minnuw ye cɛnni kelaw ye.
- ka se ka marabolo baarakelaw ka danaya soro.
- Aw kana ko wɛɛw don akono minnuw b'a la sumaya.

Aw ka nin mara aw hakili la : Ni hakilina damado minnuw nafa ye dugu bee ka hakilisigi de ye. Nin kunna foni minnuw faralen ye jagon kan nin ye a damanine ye. Wa o de bɛna to an b'a don ko yiriwali minnuw kɛra baara in kono a kun ce tuma la. O yiriwali in ye boloshin yoro ye ka noro nin seben in kan).

An ka seko ka kɛla min ye min ni cɛ nafa ka bon o deye jɛmɔɔ fɔlɔ ka kɛ muso ye min laminilen do ni biro mɔɔ 8 ye minnuw cɛ 2 bɛ a kɔnɔ. Sɛbɛn min sinsinlen don farajɔɔnkan jɛkulu sigili kan ode file duguma.

Farajɔɔn kan jɛkulu cɛsirilen don dugu ka yiriwa ni a yɛrɛma hɔrɔnya kama.

NB : Farajɔɔn kan jɛkuluw billa senkan o hukumu kɔnɔ.

- a kana farajɔɔnkan jɛkulu sigili ni tɔn kɔrɔlen minnu bɛ an fɛ yan ka olu don jɔɔnna.
- a ka to tɔndenw ka don u yɛrɛ sagoya la
- a ka to tɔndenw ka faamuyali kɛ tɔn sariyaw a sinsinanw an'a labaara cogow kan.
- ka sariyaw sigi senkan ka tila ka u labato minnuw ye tɔn jɔyɔrɔw n'a taabolow ye. (tɔn sariyasun n'ɛjɔyɔrɔw) fara jɔɔn kan jɛkulu ma sani dɛmɛn ka jɛsin uma musaka kunda.
- ka ladilikan juman di tɔnden jolenw i kana i yɛrɛ kɛ in'a fɔ i ka fisa ni dugu bɛɛ ye.in'u - ka sekow ni kɛtaw falen falen.
- a k'a sinsin walasa tɔnsɛbɛnninkɛla ka kɛ mɔɔ laadiri don ye min bɛ se sɛbɛnina (jɛmɔɔ, ni wari marala, ni sɛbɛnninkɛla)
- a k'a sinsin jɛmɔɔ ka kɛ mɔɔ ye min bɛ se ka mɔɔw fara jɔɔnkan n'a timina kadi.
- Ka muso jɔyɔrɔ don dala ka nafa don ala.
- A ka aw yɛrɛ halala minɛnw jini tɔn labaarali kaman.
- i ka ye tɔn ka lajɛrɛ fɔlɔw la (tɔn taabolo sariyaw olu ka boɔa)
- a kana jɛn ni musaka si saraliye (tɔn don wari, tɔn sinsin wari, ani juru dɔnni o n'a jɔɔnnnaw) n'a ma kɛ tɔn ka lajɛrɛ kɛnɛ kan na ye.
- ni tɔn wari farala jɔɔn kan a ka tila k'u tila ko kura ye tɔndenw na ka kɛɛ ni jini sɛbɛn ye min bɛ an ka tɔn sariya n'a bɛnkan kɔnɔ.
- Tɔndenya dɔnni kɔnɔna la.
- a ka farajɔɔn kan jɛkulu sigili bila jɛfɛ o ka fisa a ka wari di mɔɔw ma ka tila ka jini a wari talaw fɛ u ka fara jɔɔn kan ka kɛ jɛkulu ye.
- a ka bɛɛ kelen kelen na hakilina jini tɔn don wari hake bi lato senkan (tɔnna don wari)
- a k'a sinsin tɔn in taabolo juman seerema la juru don ani a kɔlɔsi li la.
- a kana wari di fuu la ten a k'a sinsin juru n'a tɔnɔn sarali kan ode bɛ tɔn yakubaya ka tila ka tɔn ka se boɔa.
- a ka sinsin tɔnden jolen ka ladili kanw kan.

1.2 Farajɔɔn kan jɛkulucɛsirilen timinandi kabaara denmisɛnniw ka hakɛw lakanani na a ka marabolo kɔnɔ.

I n'a fɔ an y'a jateminɛ cogoyamina an ka dɔnniyaw kɔnɔ ko fantɔna de ye sababu fɔlɔ min bɛ ka denmisɛnniw ka hakɛw la baarali la. Ode la jɛkulu ka kan ka fɛn fɔlɔ min kɛ ode ye ka musaka kɛ a ka tɔndenw ye walasa o ka kɛ sabu ye ka dɔ fara u ka sekan min bɛ se ka u ka mak kun fɔlɔ janabɔ ka kurauw daminɛ. An ka dɔnniyaw ka kan ka yira ko tɔn taabolo ye dɔ fara an ka sɔrɔw kan tɔn ni tɔndenw ani u ka da yɛrɛla. Jɛkulu kɔnɔ kumajɔɔnya u ni denmisɛnniw cɛ ani marabolo cɛ.

A y'a to an ye hakilina sɔrɔ an ka marabolo kɔnɔ min bɛ kɛ hɛrɛ ye dugu bɛɛ ma.

- ka fara o kan ka se di tɔndenw ma u ka se ka juru nafamaw sɔrɔ kan walasa u ka seka u ka baara fanbaw daminɛ.
- Jɛkuluw yen in dakunw sigi senkan :
- ka kunna foni di kɛ ka lafaamuyali kɛ marabolow kɔnɔ denmisɛnniw ka hakɛw kan bamanankan na.

- ka denmisenniw bɛɛ ka kalannadon jukorɔrɔma dɔn dɔn ka sɔrɔ wolomali ma kɛ ala.
- ka tɔndenw jigiw tugu ni (kalan, ɲɔgɔndɛmɛn ni musaka ye ko gɛlɛn mana min sɔrɔ on'a ɲɔgɔnnaw)
- ka aw sendon dugu ka yiriwali sira la.
- ka aw sinsin denmisenniw ka kalan kan ka sɔn ɲagatali tɛ ala.
- ka taabolo kɛrɛnkɛrɛnnɛnw kɛ min bɛ dɛmɛn ye ka ɲɛsin denmisenniw ka hakew ma dugu kɔnɔ ani marabolow kɔnɔ (dilanni, kalansow joli, sigilan labɛnni, farasuw sannɪ, dɛmɛn doni karamɔgɔw ka sara ko la o,'na ɲɔgɔnnaw.
- ka dɛmɛn bila senkan tɔnden ka kalan ko kaman.
- nin bɛɛ bɛ ɲɔgɔya ka sabu kɛ labɛn cogoya ye (kunna fonni di, ɲɔgɔn la faamuyali, kalan) min dilɛn don dugudenw ka kolabɛn jɛkulu fɛ ka donni da poroze kun.

1.3 Dugu denw farapɔgɔn kan jɛkulu ka kɛtaw denmisenniw ka hakew lakanani la marabolow kɔnɔ :

I na fɔ an y'a ye cogo minna jɛkuluw sigili senkan o tɛ ika ko dan ye. Nga o ye minɛn ye, cogoya ye min ɲɔyɔrɔ ka bon marabolo ka yiriwalin'a ka dugudenw ka se ka hadamadenya sɛbɛma sɛbɛkɔrɔ ja dugu kɔnɔ. Mɔgɔ min bɛ i diya a ka yɔrɔ la o magotɛ ɲɔ tuga fɛ taga la walasa ka taa dugubaw dafɛla la ka taa gɛlɛya ni mapuma ko kɛ aka ɲanamaya kɔnɔ tuguni.

a) Duw ka kɛtaw (micro) :

- ka duw jukorɔma dɔn dɔn walasa denmansaw ka se ka u ka ɲɛmɔgɔya ɲɔyɔrɔ fa denmisenniw fanfɛ : balo, fɛrɛbɔ, ladamuni, kalan, kɛnɛya, sanuya on'a ɲɔgɔnnaw ;
- ka kunnafoni di ni la faamuyali kɛ mansaw la denmisenniw hadamadenya hakew kɛrɛnkɛrɛnnɛnyala denmisenniw ka foroba hakew.
- ka dɛmɛn kɛ mɔgɔw ni ɲɔgɔncɛ bɛn ni ladamuni duw kɔnɔ min ye kumapɔgɔnya fɔlɔ fɔlɔ n'a bɛ dɔbɔ ɲɔgɔn ɲagatali la dɔni dɔni.

b) Marabolo kunda (mésó) :

- ka kunnafoni di ni lafaamuyali kɛ marabolo denw na denmisenniw ka hakew kan (arajowla, ganzeliw, kiimɛlibaw, ɲɔgɔnbɛnw olu n'u ɲɔgɔnnaw)
- ka i ni dɔn dugu ka ciw la (yɔrɔlabɛn, kalanyɔrɔ, yɛrɛmarakafo dagayɔrɔ, sugufiyɛ) marabolo kɔnɔ.
- ka lafamuyali kɛ ladamuni ni mara kɛcogo la ɲangata tɛ min kɔnɔ. (kalan kɛli ka sɔrɔ ɲangata tɛ a kɔnɔ kalansola).
- ka sanna yɛlɛn kɛ waleyaw la minnu bɛ yɛlɛma denmisenniw ka hakew tabolow la.
- I ka hakew faamuyali di cɛmaninw ni musmaninw bɛɛ ma cogoya kɛlɛn na. Kɛrɛnkɛrɛnnɛnyala kalan sira fɛ.
- Ka kunnafoni di sira sigi senkan marabolo kɔnɔ min bɛ denmisenniw kɔlɔsili ɲɔgɔya k'u tanga kabo tukan fɛ taga cɛjugu hakilina kan.
- Ka tanuni ni timinandiya ɲɛsin jɛkuluw ma u ka seka hakilina bila senkan min bɛ ɲɔgɔya don da dumuni fɛn kow la ani ka sinsin ka denmisenniw ka kalanko la minnu bɛ bɔ bugudaw la minnu yɔrɔ ka jan kalansola (denmisenniw minnuw ka furancɛ taamata bɛ kilomɛtɛrɛ 3 ani kɔ la u senna kanna kalansola).
- Ka kalanso fɔlɔ ni filana sigi yɔrɔ yɛlɛma walasa ka kalanso gɛrɛ denmisenni fitiininw na tumamina ni olu bɛ kilomɛtɛrɛ fila ni kɔ tɔgɔma u sen kana kalansola

C) Yɛrɛ mara kafo kunda :

- Ka farapɔgɔn kan jɛkulu tɔgɔ sɛbɛn yɛrɛmara kafo sunna (mɛri)
- Ka aw sendon yɛrɛ mara kafo ka wale kɛtaw la.

- ### Seereya :

D.K ale ye Banakabougou fararɔɔgɔnkan jɛkulu sɛbɛnni kɛla ye ka sabu kɛ ni poroze in ye. Anw musow an bɛ kuma an bɛ taa sira kelen fɛ ani kuntilena kelen fɛ. Kafɔ : jɛkulu ko in kera sabu ye ka bɛn ni fara ɔɔgɔnkan, ni ko to ntala ni ɔɔgɔndɛmɛ don anw ni ɔɔgɔn cɛ. Anw y'a dɔn fana ko fara ɔɔgɔnkan debɛ na ni fagan ye. Ola an ye juru caaman don an ka tɔndenw na ka sabu kɛ jɛkulu in ye ka tila ka kalandenw ka sigilanw laben kalanso la. An ye karamɔgɔw ka baarake minɛn damadɔw san ka di uma.(tiiricilaw,kolicilaw,kayew o n'ɔ ɔɔgɔnaw caaman) . sisan, anw bɛ furakɛcogo caaman sɔɔ denmisɛnniw lamɔn cɔgɔ geɛɛyaw la an dugu kɔnɔ. Denmisɛnniw bɛɛ ka se ka wolosebɛn sɔɔ kabini a nadon fɔlɔɔɔɔɔ kɔnɔ. Ka dumuni di denmisɛnniw ma yani aka taa kalanso la. K'i tagan wari jini ma denmisɛnni kɔla. I ka denmisɛnni kɔlɔsi ka jɛ. Don fini ni samara i kana denmisɛnni lamɔn ni jatige walew ye, i tagan ka bila baaraw la a fagan tɛse minna olu n'ɔ ɔɔgɔnnaw.

Baara ke nqonyela lasiqi denw minnu be tsoqda nemqonyala(meriw) ani cakeda minnu be

Tondenw be sendon taabolo nɔgɔmanw dege. Ani uka tɔn baarakɛ minɛnw minɛ ko nɔma uka nɔgɔn kunbɛnw senfɛ.

ka aw sendon dugu kabaara ketaw la. (lanɛnn, kalanyɔrɔdugu foroba yɔrɔ, yɛɛmara kafo jatigila, sugu...) ani marabolo kɔnɔ.

K'i sendon i ka marabolo labaloni la ni nɔgɔn la pakarili ye an ka nɛmɔgɔ baw kɛɛ fɛ.

2. Tɔn laɗanamayali sɛbɛnw.

Walasa jɛkulu ka baarakɛ kapa min nafaŋ ka bon ode ye ka baara kɛ sɛbɛnw di jɛkulu ma kabini a sigi waati ka tila ka tɔndenw deye sɛbɛn fura minnu nafaw n'ulabaara cogow la. Jatemini jɔnɔŋ ka kan ka kɛ ka kalan ani kɔlɔsili kɛ tɔndenw na sɛbɛnfura ninnuw baara cogow la.

2.1 jɛkulu ka baarakɛ sɛbɛnw :

O minɛnw ye :

- Jɛkulu ka sariya sun gafe : ode ye sɛbɛnw ye jɛkulu ka taabolow ni a ka kɛtaw bɛɛ bakurubalen bɛ min kɔŋɔ n'ode b'a to jɛkulu bɛ se ka a ka lako don sɛbɛn laɗini kɛ. Tɔn den kura dontaw bɛna ola ta k'u kɛ baara tumamin na u bɛ na farajɔŋɔŋ kan jɛkulu sigi (tɔŋɔ, tɔnnadon wari, kalosa wari, jangeni wariw...)
- Tɔnnadon gafe : tɔnnadon sɛbɛn (a ka kan taalaben tiribinalila)
A dafalen ka kan kɛ aye tuma bɛɛ tɔn wari hake ka kan ka sidɔn ale kɔŋɔ (tɔnnadon wari walasa i ka kɛ tɔnden ye)
- Tɔnsigiw kunnaɗoni sɛbɛn : (PV) (o ka kan ka dilan tiribinali la) ale ye hakililajigin sɛbɛn ye ka taa tɔn ka jɔŋɔŋ kunbɛn bɛɛ kan. Abɛ sɛge sɛgeli jɛkulu dɛmɛ ka se ka tɔn taabolo n'a ka kɛta bɛɛ dɔn.
- Tɔn ka dunan bisimila sɛbɛn : bɛ kɛ sabu ye ka taa siraw ni sababuw di tɔn lajɛbaw ma.

2.2 Tɔn ka musaka sira sɛbɛnw :

O minɛnw ye :

- Bolomafara sɛbɛn : ale de b'ato mɔŋɔ kelen kelen ka bolomafara bɛ jatemine.
- Kesu kunnaɗoni sɛbɛn : ale bɛ musaka suguya bɛ kunnaɗoni di tɔn kɔŋɔna la. Ale bɛ kɛ sabu ye ka musaka ko jɛnse tɔn kɔŋɔna la.
- Jurudon ni jurusara sɛbɛn : ale de bɛ musaka ko taasiraw don tɔndenw kɔŋɔ. Ale de b'a to an bɛ tɔŋɔ jate dɔn ka se ka juru dɔn ta jate bɔ. Ka se ka tɔndenw ka baara kɛtaw fɛsɛ fɛsɛ walasa k'u ladi ka se ka fɛrɛ kɛ ka dɔ fara tɔn fagan kan amagɔ bɛ fɛn minnuw na ka se k'olu kɛ.
- Bolo kɔŋɔ mara sɛbɛn : ale de b'ato an b'an ka marataw don ba la k'u labaara a kɛ cogow n'a kɛ waati la.
- Banki kuna foni sɛbɛn : ni jɛkulu ye wari mara yɔŋɔ dayɛɛ banki la ab'a to jɛkulu bɛ seka aka sɔŋɔ dɔ lakana fan dɔ fɛ. Ka se ka juru sɔŋɔ n'a magɔ jɔra ala. In'a fɔ n'a bɛnɛ minɛn fagan maba san.

Bolodi jɔŋɔŋma walasa ka nafa sɔŋɔsiraw banba denmisɛnniw ka hakɛw ko kɔŋɔ.

kelenya sabatili sira denw ni denmisenniww sendonni dugu ka ɲɔɔnyew la. Ka benbaliya cɛn ka bɔ denmisenniww ni mɔɔɔ kɔrɔbaw cɛ walasa kuma ɲɔɔnya ka don denmisenniww ni den mansaw cɛ.

denmisenniww ka kalanna don jukɔrɔma dɔn dɔn(ka kalankɛ minɛnw di uma, ka kalansow labɛn, ka ɲɛɛnw jɔ.

Ka kalan yɔrɔ labɛn kaɲɛ on'a ɲɔɔɲnaaw.

Fээрэ гaгe ye ni ye min нэsinлe sigili senkan ma.

Dakun	Дэмэн ka нэsin тэн жékulu dayэлeлi ma : Ka la famuyali кe marabolo кэнэ мэгэw u ka жékulu nafa сэрэ siraw labэнни тааболоw kan
Gafe in labaara bagaw	- кенyерэ cакэдaw, - Yiriwali мэгэw - duguma marabolo yiriwa bagaw olu н’u нэгэnnaw
Nafa сэрэbagaw	marabolo кэнэ dugudenw
Kuntilennaw	M’pokotigininw ni denbaw ye сэрэ yiriwa тэн nafaw faamu
Taabolo min ka kan ka кэлси, o нэфоли	1. Faranegon kan жékulu ye mun ye Жékulu in ye a дэгэmani мэгэ duuru faralen ye нэгэn Kan. Hake ma nin ka folen ye walasa ka seka magow Нанабэ u yere ye u sigi yoro musaka kunda. Ka bila нe жékulu ye jamakulu faralen ye нэгэn kan aw yere sagoya la ani aw ni dugon la walasa kaw ni Nakili бэ an’aw ka magow ta musaka kunda aw yere ye. faranegon kan жékulu ye кенyерэ ye cakeda forobala ma ye min ni hakilinaw бeэ talen don jama fanba фe. Jamakulu kafolen ani кen yere ye cakedaw danfara ye. Amara кe cogo siglen don taabolo min kan oye « мэгэ kelen joryo kelen » a тэнденw ye suguya fila faralen ye нэгэn kan ka кe baarakе нэгэn ye, сенекелaw ni kalo saratalaw. Faranegonkan жékulu sekow Faranegon kan жékuluw бe sigi ni aw ka сэw ni aw ka kologeleya nikonona jeya de ye. Мэгэw de faralen don нэгэnkan minnu ka hakilina folo ye ka magone нэгэn ye je кэнэ. Yerediw ni fanga ni kologeleya kuntaala jan de бe жékulu in ni a тэнденw ce tumadola н’u faralen don нэгэn ka кe baarakе нэгэn ye. Сенe келaw ni kalo saratalaw. 2. Munna faranegon kan жékuluw бe sigi senkan ? Ka sabu кe н’aw ye жékulu ye aw бeсe ka : <u>Aw ni don mara ka yiriwali la</u> Faranegon kan жékulu nafa ka bon jamana ka нeтаa la н’u ye bojnani кe musow ni cew ka seko ni дэнkow ani je ka бeн kola. Ni ladiw minnu sigilen don ani сэрэ jelenw ye minnu бe to жékulu ta ya la. Жékuluw banbalen don a sigi yoro la u ka dugu kolo kan фээрeлi тe a la wa a тe бэ anonna. Misali : Banankoro дэгэтэрсэ, balomara yoro. <u>Ka бeэ jen fangan сэрэ waleya</u> Siyaw nafa keli misali ye жékulu фe min бe дeмe don fasodenw denmisenniwi fitiiniw ma ani sifiw ma. Minnu б’afe ka жékulu sigi u yere dama ni нэгэn ce нэгэn minе кэнэ. N’ukamarakecogo ye fereboya la жékuluw бe a hakilina di бeэ ma a cogoya kan « мэгэ kelen o ye joryo kelen ye : a б’a to бeэ kelen kelen na бe se ka ye je kelen кэнэ. Ka кe adunbaga ni a кeбaga ye sarata la ni hakilina ta la, yeremahoron ni мэгэ ijalen ni taabolo fila de бe жékulu sigi senkan.

	- <u>Ika ke yeremahwɔɔn ye nga i kana ke i kelenna</u> : Hakilina falen falen ni cakeɗaw ni jɔɔɔn cɛ. Jɛkuluw bɛ waleyaw ke minnu bɛ mɔɔɔ bɔjɔɔɔnna kɛɛ ka bɔ cake daw ni jɔɔɔn cɛ. (bolola baarakɛlaw, sɛnɛkɛlaw, jago kɛlaw, olu n’u jɔɔɔnanw) nga bakurubala maradenw. Misali : safunɛ dilan, nako kɔɔɔfɛn sɛnɛni n’u jagoli ani bagan misɛni kow olu n’u jɔɔɔnnaw. 3. Farajɔɔɔn kan kɛkulu nafaw : - Foroba ya : « a marabagaw sugandilen don forobayala tɔndenw fɛ, tɔnden bɛɛ, wolomanitɛ ala. Sugandili bɛ ke ka kɛɛ n’u ka taabolow ye : mɔɔɔ kelen jɔɔɔɔ kelen. » - Fɛɛɛ gafe yen in ye ka jɛsin tɔn jɛkulu daminɛli ma. - Dakun : dɛmɛ ka jɛsin tɔn jɛkulu sigili/ daminɛli ma Ka lafamuyali ke marabolo kɔɔɔ mɔɔɔw uka jɛkulu nafa sɔɔɔ siraw labɛnni taabolow kan. - Bɛnyɔɔɔnya : jɛkuluw tɔndenw bɛ ka jɔɔɔn minɛ ka bɛn wa u ni marabolo cɛ bɛn talen don ka marabolo fana sɛgɛɛ. - Jɛmɔɔɔya : Tɔnden bɛɛ min faran kan min ye sugandilen ye olu ye tɔn jɛmɔɔɔw ye - Kuntaala : farajɔɔɔn kan jɛkulu ye cake minɛn ye min ye sisan mɔɔɔw ani mɔɔɔ nataw ta ye. - Jɛlenya : jɛkulu kɛtaw bɛɛ bɛ ke kɛnɛkan tɔndenw ni maradenw ka sinsin togodaw la. - Masurɔpala : jɛkulu bɛ boloma fara ke marabolo ba ka yiriwa ani ka sinsin togodaw la. - Cakɛda : jɛkulu bɛ caw ke ani ka minɛnw di a ka tɔndenw ka tɔɔɔ ni uka sewa kama uka musaka sɔɔɔ siraw kama. 4. Taabolo minnu wajibiyalen don ani fagan kunda - Sariya sɛbɛn - sariya bolo minbɛ jɛkulu lakodon Mali jamana kɔɔɔ - Jɛkulu sugu ya n’a jɔɔɔɔ. - A sariya sun. 5. Taabolo 7 minnuw bɛ jɛkuluw ka bolo di jɔɔɔnmaya la, 1995 : 1) Ka don i yɛɛ sagoya la dayɛlɛn bɛ bɛɛ yɛ. 2) Mara ka ke ni forobaya ye tɔnden bɛɛ kan 3) tɔnden bɛ sen ka don nafa sɔɔɔ siraw la. 4) yɛɛ ya ani yɛɛ ma hɔɔɔn ya la. 5) ladamuni, kalanni, kunnafonili. 6) ka jɛɔɔɔnya sama ini jɛkulu wɛɛɛw cɛ 7) ki yɛɛ maɔan maraboloyɛ . Nin taabolo ninnuw de b’a to jɛkulu ka se ka a ka kɛtaw nafabɔ.
Kalankɛminɛw na fɛɛɛw	sariya jɔɔɔɔ fɔlɔ N°01-076/min tara zuluyɛ kalo tile 18 san 2001 min bɛ kuma farajɔɔɔn kan jɛkuluw jɔɔɔɔw kan Mali jamana kɔɔɔ. jɛfɔli jɛkulu bugunnatigɛli ani a ka bolo di jɔɔɔma ya la jamana kɔ kan san 1995 la.
Bilasira ke ba ka fɛɛɛw	Hakilina falen falenw ka da faamuyaliw ni tɔndenw ka fɛɛɛw sɛpa 3 miniti 45.

Dakun	deme ka jɛsin farajɔɔɔn kan jɛkulu sigilen ma 2. Ka jukɔɔma dɔn dɔn ka ni hakili jagabɔw ye ka jɛsin farajɔɔɔn kan jɛkulu sigili ma.
Mɔɔɔw min be na baarake ni gafe ye	- kenyerɛye jɛkuluw - Yiriwali mɔɔɔw - jɛkuluw ni tɔn jɛkuluw, olu n'ɔ jɔɔɔnnaw.
Nafa sɔɔɔbagaw	- tondew kura dotaw. - ka ɛɛɛninaw ni mɔɔɔ kɛɛnkerɛnnenw - marabolo kɔɔɔ jɛkuluw
Kuntilennaw	Ka jɛkulu ka ketaw labɛn
Taabolo min ka kan ka kɔɔsi, o jɛfoli	1. ka hakili jagabɔ jɛkulu dɔ bila senkan. ka mɔɔɔ kɛɛnkerɛnnen latɔmɔ ka ke o tɔndenw ye. Mɔɔɔ faamuyalenw hadamadenya dɔnni jateminɛnew don minnuna. Yɛɛmara kafo jɔɔɔɔ fa bagaw, GRADEM, baarakɛlaw.) ka jɔɔɔnye fɔɔ dɔ labɛn ni mɔɔɔ faamuyalinew ye mɔɔɔ sugandilenw ye : ka jɛ ka jɛkulu baara kuntaala hake boloda. Ka sɛbɛn boloda baara in. 2. Ka fusa manciya sɔɔɔ i ka baara boloda len faamuyali n'a nafa Sɔɔɔli obe na nɔɔɔya ka da jɛkulu sigili ma senkan. k'i sinsin gafe kɔɔɔ siratigɛw ka. - Ka sumanike akama ani i hakilinanta kana fɔ jɔɔɔn kɔ. - ka taabolo dɔ labɛn /ka sigi senkan marabolo sendon ko juman sira kan nin wale in na (sɛbɛn fura ka musomanin fitiininw ka tukan na taga joona kɛɛ Nafa sɔɔɔ siraw be sugandi K'u da jɔɔɔn kan ka da u nafaw Kan, - ka buguna tigɛli ke mɔɔɔw la, minɛnw na, ani nafa sɔɔɔ cogo Sinsinenw ye 3. A k'a ka hakilinantaw ke sɛbɛn ye wale ninnu kan. Ka mɔɔɔw ka hakilinaw jini baara in jacogo siratigɛ kan. (ka kalanke waleya kɛɛn jananw ka.) - Hadamadenw : mɔɔɔ la faamuyalenw donni ani mɔɔɔ la faamuyabaliw donni nafa. - Nafasɔɔɔ sira ▪ Kalan kun cɛra ni kumakan minnu ye k'olu boɔa. ▪ ka tɔnden kura dontaw ladɔnniya mɔɔɔ kɛɛn kɛɛn ka deme min be ke baara daminɛla o nafaw la.
alankɛminɛw na fɛɛɛw	Kalan Sinsinnbere
Bilasira ke ba ka fɛɛɛw	jɛɛɛnini ani baara dilɛnw janabɔli

Dakun	Demen ka jɛsin jɛkulu sigilikan : 3. jɛkulu sigili senkan otaabolow
<i>Mɔgɔw min bɛ na baarakɛ ni gafe ye</i>	- kɛnyɛrɛyɛ jɛkuluw - marabolo ka yiriwali kɛbagaw - jɛkulu ni tɔnkuluw olun' u jɔgɔnnaw
<i>Nafa sɔrɔbagaw</i>	- Tɔnden kura dontaw - Korɛnininaw ni demɛn dibagaw - dugu farajɔgɔn kan jɛkuluw
Kuntilenaw	ka demɛ don jɛkuluw ma u ka se ka u ka jɛkulu nafabɔ
Taabolo min ka kan ka kɔlɔsi, o jɛfoli	1. Ka jamakulu ka hakilina wolomalenw segin u ma. Kakɛ sɛbɛnyɛ. Kunna foni, bilasirali, kumanɛ fɔ ka jɛsin jigili ma 2. Ka ko janabɔla dɔw sigi duguden na sani sangan cɛ : O mɔgɔ hake jate bɛ ta mara boja hakɛla, mɔgɔ 5 jɔgɔnna) : aka sinsin mɔgɔ faamuyalenw kan mɔgɔ minnuw bɛ taa kunnafoniya di dugudenw ma. 3. Jɛkulu min sigira olu jɔyɔrɔ n' u ka kɛ taw. 4. ka o jɛkulu in kalan u jɔyɔrɔ n' u ka kɛta kɔnɔkow la. o mɔgɔw sɛbɛnni, o sirilenbɛ-an ka foroba Musaka la. (jɔyɔrɔ ani suguya.) Tɔnnadon wari, o da jɔnjɔn sugandili. Foroba musaka da mankan ka kɛ dafitiini n' o tɛ jɛkulu tɛ na seka-kɛ a yɛrɛ ta ye. 5. ka sariya sigi tɔn na. (Taabolo dɔ ka kɛ ala min bɛ lafa) minnuw ka kan ka labato jamakulu ka sigili senfɛ. 6. ka jamalasigi kɛ a ka kan. Sariyaw faralen jɔgɔn kan ode ye jɛkulu ka wolosɛbɛn ye : olu ye mɔgɔ minnuw y' u ka tɔnnadon wari sara olu de bɛ se ka kala fili kɛ. O labɛnw bɛ kɛ kɔjanabɔ jɛkulu min sigira ofɛ. A don dɔgɔdali. Ka jɔgɔn kunnafoni akɛyɔrɔ la. Jateminɛ bɛ kɛ a sɛbɛnni kɛcogola. Sariya kɔnɔ taabolo ni kɛcogo sugandili ani biro bilali senkan (n' o sugandiliw kɛra , ka o mɔgɔw sigi. Jɛkuluni min tun bɛ yen kɔrɔlen ka baaraw janabɔ o jɛkulu bɛ sɔrɔ ka ci ka bɔ yen.) NB. Kafɔ jama pana ko mɔgɔ kelen wo kelen min bɛ biro kɔnɔ olu bɛ kakan kana ni sɛbɛn ye min b' a yira ko uma deli ka kaso kɛ fɔlɔ o sɛbɛn lafabaliya. 7. ka lakodɔnni sɛbɛn dafalen sɔrɔ : I ka bilalike sariya sen + RI + PV min bɛ sariya bolodalenkɔnɔ ani tɔndenw tɔgɔw sɛbɛ ani u ka bugunnatigɛ dafalen ani biro kɔnɔ mɔgɔ sigilenw ka kasoladon baliya sɛbɛn ani u ka nake dilen. Nin sɛbɛn ninnu bɛ sama ka ta komandan biro la ulabɛnni bɛkɛ tiribinali la Zu si fɛyen-kataa tɔn ka yamaruyali sɛbɛnta. Ka sɛbɛn tɔ kɔlɔsi. NB. Kalo kelen sɛbɛnw bilalen kɔfɛ ni jɛmɔgɔw makumabɔ aw la tɔn lakodɔnnen don ka baarakɛ. 8. ka biro kɔnɔ mɔgɔw kalan : U ka kan ka kalan u ka kɛtaw ni u jɔyɔrɔ la-kada sariya ni a taabolow la.

	A ka mɔgɔ hake dalakeɲe bali bila biro kɔnɔ walasa taabolo dɔ tali nɔgɔya. <u>Jateminɛ</u> : - sɛbɛnfura kakan ka ye sɛbɛnnikɛla bolo tɔn kunnaɲoni ninin ta bɛɛ kakan kasɔrɔ min kɔnɔ. - Nimɔrɔ binkɛnɛma dɔ bɛ 37333 min bɛ kunnaɲoniw di sɛnɛfɛnw sɔngɔw kan yɔrɔ dɔw la. - A labaari ka kan ka sɛnsɛ ka fiɲɛ munye-ɲɛfɔli kakan kake a san o san ni san yeɛmara. Musaka fɛn o fɛn kɛra oka kan ka ɲɛfɔ ka jɛ ; sara tɛ u ye fɔlɔ. alabaarali gafe aɲɔgɔman k'a labɔlike. - mɔgɔ sugandilen ninnu u tɛ sara-nga ubɛ musaka minnuw don jɛhulu ka baaraw sirafɛ olu bɛ segin u ma. - jɛkulu bɛɛ ni ika baara kɛcogo gafe kakan.
Kalankɛminɛw na fɛɛɛw	sariya sun jɔyɔrɔ N° : 01-076 min bɔra Zuluye kalo Ki baara laɲamayali tile 18 san 2001 min bɛ kuma faraɲɔgɔnkan
Bilasira kɛ ba ka fɛɛɛw	Jɛkuluw ka Mali jamana kɔnɔn

Dakun 3 nan : Denmisɛnniw ka hakew ɲɛdɔn baliya.

1. Ka gafe dilan min bɛ kuma denmisɛnniw ka hakew dɔnbaliya kan

Kabini san 2010 GRADEM ye yiriwalikɛ walew la minnuw bɛ denmisɛnniw ka hakew lakana ka kɛ ni jɛkuluw ni kɛɲɛɛ jɛkulu ye jamana kɔnɔ ani jamana kɔkan.

Ode la yeɛmaba donna taabolow la walasa ka denmisɛnniw ka hakew lakana kaɲɛ sabula atun tɛ ka mɔgɔw labɔ a ka kan ka sinsin ka don mɔgɔw hakilila ni maraden fanba hakilila minnu kalannen tɛ. Mɔgɔ caaman halibi olu sɔnnen tɛ denmisɛnniw ka hakew kumaw ma. Obolokɔfɔ filili in bɛ ɲɛfɔ ni faamuya ko juguya ka da an ka laadala ko dɔw kan. Ka sariya ye ko denmisɛnni ka ye oye Misali la : mɔgɔ dɔw b'ala an ni minnu bɛ ɲɔgɔn sɔrɔ baaraɲɔgɔnya senfɛ dugu dɔw la o mɔgɔw bɛ k'a lakalen « denmisɛnniw ka hakew » k'o ye denmisɛnni ka hake ye hake ye ko tuguni « denmisɛni ka fagan »

Farafina yan an ka kodɔn na « denmisɛnni niyɔrɔ » ofaralen don cɛn tilata kan ni farali bɛna kɛ. Nin hakilina jugu ninnuw bɛ kɛ sababu ye ka du caaman la faamuyali gɛɛya. U kɔlɔlɔw nin ɲɛfɔli cogo ninnu ni denmisɛnniw ka hakew faamu li tɛ bɛn u bɛ fɔ ɲɔgɔn kɔ. A tun bɛ hali lanɔgɔli don a faamu li la an ka sigida misɛninw na.

GRADEM ni Kinderrechte a frika (KiRA) kalanso ɲɛmɔgɔw (Lakɔli karamɔgɔw marabolo kɔnɔ mɔgɔ faamuyawalenw, kalanden mansaw, kalanso ko ɲanabɔ jɛkuluw olu n'u ɲɔgɔnnaw) ani muso jɛkuluw. Nin gafe in kɔnɔ kumakan ni kɛwale minnu ɲɛfɔlen do denmisɛnniw ka hakew kunkan uɲɛfɔlen do ka bɛn ni an ka taabolo ye tubabu kan na ka nɔgɔ olu n'u ɲɔgɔnnaw) ani muso jɛkuluw. nin gafe in kɔnɔ kumakan ni kɛwale minnu ɲɛfɔlen do denmisɛnniw ka hakew kunkan u ɲɛfɔlen do ka bɛn ni an ka taabolo ye tubabu kan na ka nɔgɔya ani an ka faso kan saba la : Bamanankan, Bomu, ani Donoso-ola. Denmisɛnniw ka hakew lataganbaw Fanga ani an ka dugu denw kɛɛkɛɛnnɛnya la marabolow – denmisɛnniw, ni kumakɛlaw bɛɛ bɛ ka baarake minɛn sɔrɔ ka baarake n'aye.

Nin waleya ninnu sɛbɛnna an dɛmɛnyɔgɔ jɛkulu (GRADEM, KiRA) Faso jamana ka kan ka nin Lawaleyalali wajibiya ka jaabikɛ

Farafina denmisenniw ka hakew n'uminɛko numan (CADBE) min bilala senkan sekitanburu kalo tile 20 san 1990. nin sariya fɔlen in ka kan ka kɛrɛnkɛn jamana minnu taara nin sariya in nɔfɛ olu ka kan ka u yɛrɛdi ka cogoya bɛɛkɛ ka ni don nin sariya in na. Ka se ka nin sariya in jɛnsɛ walasa baliku bɛɛ ka faamuya ani denmisenniw ka sababukɛ gafɛ dilannenye an fa kan na odeye fɛɛrɛ ye min kani n'a ka nɔgɔn.

Nin gafe in dilanna san 2020 kabini adilanna abɛ baara kɛ

2. Denmisenniw ka hakew dɔnni an ka sigida kanw na.

An bɛ yɔrɔ min na sisan an bɛ sek'a fɔko :

- Kɛmɛ – kɛmɛ (60%) sara la mɔgɔ biwɔɔɔ (60) denmisenniw ka hakew lakana bagaw la nin gafe in kelen – kelen bɛ olu bolo u bɛ a nafadɔn wa u bɛ baarakɛ na ye.
- Kumakɛlaw fanba a kelen – kelen bɛ olu fana bolo olu fana kelen don ka u yɛrɛ di sariya in lakana ni ma.
- Mɔgɔ 35 nɔgɔnna mɔgɔ faamuyalen baw la marabolo misenninw (karamɔgɔ nɛmɔgɔw, kalansow kojanabɔ jɛkuluw, gafe in den kelen – kelen bɛ olu bɛɛ lajɛlen bolo u bɛ baara kɛ n'aye u ni denmisenniw nɔgɔnfɛ sɛbɛnfura kɛrɛnkɛrɛnnen sɛbɛnnen don taabolow kan. Obɛ kɛ dɛmɛ nan ye hakili la. A kakan ka labaara sɛbɛ sɛbɛ la marabolo bɛɛ la.

Dakun	Tɛmɛnsiraw walasa ka gafe in minye hakew lakodɔnni ye an ka marabolo mɔgɔ faamuyalenw ani dugulen jɛkuluw ni farajɔgɔn kan jɛkuluw
<i>Mɔgɔw min bɛ na baarakɛ ni gafe ye</i>	- poroze baarakɛlaw - denmisenni jɛkuluw, Musow ni mɛri kɔnseyeew - lakɔli kojanabɔ jɛkulu, kalanden fa tɔn, kalandenba tɔn. - farajɔgɔn kan jɛkulu tɔndenw.
<i>Nafa sɔrɔbagaw</i>	Marabolo mɔgɔ faamuyalenw (denmisenniw jɛkuluw, Musow, kalanso kojanabɔlaw, kalanden mansaw ka jɛkulu, kalanden mansa musomanw ka jɛkulu, mɛri kɔnseyew, dugutigiw farajɔgɔn jɛkulu tɔndenw minnu ni poroze bolo bɛ nɔgɔn bolo olu n'u nɔgɔnnaw.)
Kuntilenaw	Ka marabolo mɔgɔ faamuyalenw la faamuya hakew la. U bojani u waleyali ka taa denmisenniw fanfɛ poroze bɛ ka baarajɔgɔnya kɛ yɔrɔ minnuw na.

Taabelo min ka kan ka kolosi, o jefoli	Dugu minnu ni poroze bolo be jagon bolo. ⇒ Gafe in ganzeli be ke poroze ka duguw konɔ marabolo ka mago faamuyalenw fe ka benni u ka jagonlaje baw ye Kakesebenye. (farajagon kan jekulu tondenw) Jagon kunben ninnu b'a to marabolo mago faamuyalen kabɛn ni jininkaliw ye minnu sinsinnendo denmisenninw ka hakew lakanani kan. - Ka hakew faamuyali sɔɔlenw fara jagon kan foroba cogoyala min b'ato u be na u ka wale numan kelen tije ye. - Denmisenniw ka hakew soglen don cogoya jumenna aw ka sigidaw la ? - Denmisenniw ka hake lajɔbagaw ye jonninw ye aw ka sigidaw la ? ani Munna ? - Ka sɔɔ i ye marabolo mago la faamuyalen ye e be munke ? ni jɛsin denmisenniw ka hakew ma ? - Marabolo mago faamuyalenw ka baara ka kan ka ke mun ye wala sa denmisenniw ka hakew ka se ka boja duguw konɔ ? denmisenniw ka hakew kolɔsili kewalew be aw ka duguw konɔ wa ? ni ɔnhɔn olu ye jumɛnw ye ? ni ayi munna ? (kada munkan ?)
Kalankeminɛw na fɛɛɛw	- CDE, CADBE, LPE - Document projet - Jɛmine - afe min bee kuman sigidala ka walew kan .
Bilasira ke ba ka fɛɛɛw	I sendon akelila : jininkaliw n'u jaabiw ka da ika fɛɛɛw n'i ka faamuyali kan, ka u demɛ u ka miiri.
Kiimeni	ka marabolo mago faamuyalen sɛgɛsɛgɛ li, yeɛma min donnen do ka denmisenninw ke ka taa o taabelo ma. baara in tɔnɔɔbagaw ka seereya.

Ka denmisenniw ka hakew kalanni gafe. Ladon kalansow la ani marabolo konɔ.

Ka denmisenni w ka hakew gafe walangata jekuluw kono

Saƙƙaƙa :

BT ale ye ntoussouma farajogon kan jekulu mago ye.

Yan anw ka tonden bee kunnafoninendon ulafaamuyalendon ani tonden minnuw be se ka seben kalan demisenni w ka hakew jodoni gafe kelen – kelen dira olu bee ma. an ka kalosa jogonye senfe an be denmisenni w ka hakew taabolo kelen ta ka baara damine ni oye. nin gafe in bayelmalen ka ke bamanankan ye o kera sababu ye ka yelma ba don anw ka jekulu ka siratige damadow la. (a ye denmisenni nangatali farikolo la, dogoya an ka duw kono an ka marabolo kono ani ka kalan sow la jekulu in sera ka na ni npokotigini do ye min shisan te san 15 bo n'a tun taara fen jini na duguba kono. a kera sababuye ka denmisenni san 10 do segin kanadon kalan na min tun banlen do kalan ma – ka tila ka a ka kalan ke minenw san. Anw ka marabolo bee sendonnen don denmisenni w ka hakew waleyali la anw fe yan. I na fo kalandenw ka sigilanw labenni ani kalanyaro dukene shenni. La faamuyali ka taa wolo seben nafa kan. An be yaro min na i ko bi keme keme sara la denmisenni bisegin y'u ka woloseben saro (80 %).

Sani proze ni ka se anw fe yan, den masanw kun ye den doli dabila kalan na. Denmisenni shi kun te kalanso folo la (1) n'gan san 2022-2023 denmisenni 32 donna kalan na a musomani hake ye 11 ye.

NT ale ye Badigenintu farajogon kan jekulu mago ye. Nin gafe in konona faamuyali kera sababu ye anw ye denmisenni w ka hakew sidon k'u faamuya an kun t'a don ko an bena minnu faamuya dike latige kono. An be denmansaw jogoro faamu ani marabolo ni denmisenni w jogoro ka sabu ke jaw yirali ni zanaw dali ye. Kow yelamara anw ka dugu

kɔnɔ. Muso naani de sendonnen don o sariyaw tali la an ka dugu kɔnɔ. An bɛ den mansaw jɔyɔrɔ faamu ani marabolo ni denmisenni. Baara kologɛɛnw ani denmisenni pangataw dɔɔyara. Den wo den wolola gafe in dɔnnen kofɛ olu bɛɛ ye u ka wolosɛbɛn sɔrɔ. Hali a y'a sɔrɔ minnu wololen don olu bɛɛ jatemɛnɛɛn don wa u ka wolosɛnw dilanni bɛ senna. U bɛ bɛn denmisenni 37 ma. Musomanin ye 12 ye. Ni denmisenni banana u bɛ furakɛ. Wa dɔɔɔrɔ so yɛɛ jɔra an fɛ yan wa anw ka jɛkulu in yɛɛ de ya a tɔliw ni a nɛɛw san minaw sɔngɔ taara fɔ wa 10.800 ma.

Kalan ko sira fɛ an bɛ fɛn bɛ kɛ walasa denmisenni ka se ka kalan, sigilanw labɛnni, – kalanden baarakɛlabaw ladiyali. Walanbaw labɛnni, farasuɔw sanni, baarakɛ minɛnw, kayew, yiri turuw kalanso dukɛnɛ na). Gafe in ye sinsinbere ye denmisenni ka hakew labatolila. tuma bɛɛ an bɛ a kalan ka jɔɔɔn hakilila jigin mansaw ka kɛtaw la denw yɛ. Min ye kalandenw ye u kunnafoninen don u laffmuyalen don. U bɛ kɛtaw dɔn ka jɛssin u mansaw ni u ka jamana ma. ka kalan sɛbɛ kɔrɔkɛ kalanso la - ka mɔɔɔ kɔrɔbaw boɔa – i kana ngalon tige, i kana soɔalike, i kana tugu mɔɔɔ ko i tɛ mɔɔɔ min dɔn, ka jɛn naye ka tulon kɛ i denmisenni jɔɔɔnw fɛ ka sɔrɔ wolomali tɛ ala - an y'a jatemɛnɛ ko denmisenni bɛna kalanso la ka bɛnni waati ye. – mɔɔɔ nabali fangan ka dɔɔɔn – denmisenni kalannadon ta hake bɛ ka caaya an ka dugu duuru in bɛɛ la – kɛmɛ – kɛmɛ sara la 80 walima 90 olu ka wolo sɛbɛn bɛ u bolo, jɛkulu kadɛmɛ ka jɛsin kalan kɛ minɛw ko la ka di kalandenw ma – den mansaw sendonni denmisenni ladamuni na.

BK ale ye lasigiden ye tenɛndugu yɛɛmara kafo dagayɔrɔ la : nin gafe min sinsinen don denmisenni ka hakew lafali ŋkama n'a bayɛɛmalɛn don bamanankan na o kɛra sababuyɛ ka denmisenni ka tuganna taga nɔɔyɔ. guatigi dɔw bɔra n'u ka denw ye kabɔ tuga fɛ ka sabu kɛ hakew in faamuyali ye. yɛɛmara kafo bɛ jukɔrɔmatintilike kabu wɔɔɔ ni farajɔɔɔnkan jɛkuluw la nin kɛɛ in na. mɛri fanfɛla la - an y'a jatemɛnɛ mɔɔɔ hakilima bɛ falɛn - falɛn : denmisenni sɛbɛnni wolo sɛbɛn dilan yɔrɔ la denmisenni donni n'u marali kalansola - kabini poroze nana kɛrɛnkɛrɛnnɛnyala gafe in kɔnɔ kow bilalɛn senkan.

Banankabougou jɛkulu ye lakarɛ di ani ka sigilan dilan kɛ o ka kalan yɔrɔla

Dakun 4 nan. Yelema donni balosene sɔɔ kɛcogola.

Mali dugukolo sigi cogoyala. gɛɛyabe balo sene ni nako sɛnela. n'i bɔra ba kɛɛɛ law ni ji da wɛɛw kɛɛɛ la la, dugukolo nafa ka dɔɔɔn ani sanji ka suman. Sumanw sɔɔ ka dɔɔɔn marabolo caaman na ni be na ni balo ko gɛɛɛya ye sigidala den caaman ma waati yelema fana ye a damatafara gɛɛɛya kan min nana ni baloko dɛɛɛ ye ka mɔɔɔw labɔ. ka sɔɔɔ dugudenw tɛ ka fen bɔ ala. ka jɛsin o taabolo in ma. fɛɛɛ kuraw kakan ka jini walasa ka kɛcogo kuraw jini sɛnela. ka balo juman sɔɔ fɛɛɛ jumanw labatoli kɔɔɔ waalasa ka an kɛ anyɛɛɛtaye dugukolo labaarali ni suman kisɛ sɔɔɔlila.

1. Dugukolo jagatabaliya (GRADEM ka nako baara fɛɛɛw)

Dugukolo jangata baliya o ye kɛcogoya ni fɛɛɛw ye min kɛra dɛmɛ ye ka jɛsin an ka baarakɛcogow ma ka bɔ sene jɛdɔɔnbagaw yɔɔɔ.

An ka wulakɔɔɔnawla - dan fara min be sɛɛɛɛnw ni jɔɔɔɔn tɛ i na fɔ dilimaw ani kuma bɛkɛ minnu kan. olu be yelema don yɔɔɔ la dow be dɔɔn ka jɔɔɔɔn sɔɔɔ jɔɔɔɔya walima k'u fɔn jɔɔɔɔn kɔ. Ku ka yiriwa teliya. jasa kɔɔɔ, nako kɔɔɔɛnw jateminɛ len don ka fɔ u fanga ka bon ni jɔɔɔɔn ye. Ola, u farajɔɔɔɔn kanni ka kan ka kɛ kabɛn, ka u cɛnni bali. Misali la : ka kuma fɛnw ni dilima fɛnw fara jɔɔɔɔn ka, obe olu ka dɛnni bali.

Yiri damadɔɔw farali jɔɔɔɔn kan.

- taabolo min be ola o be taganni kɛ wa aka dun.
- A ba to u be seka kɛ balo nafamaw ye.
- A ba to i be da i ka kɛɛɛ na (kɛɛɛ sɔɔɔ) minnube suma la olu ka ji ko be dɔɔɔɔya.

Fɛɛɛw lawaleyalɛn min ba to an ka kiisi fura cɛjugu ninnuw kɔɔɔɔw ma. wa u kana se ka baarakɛ kɔɛɛɛɛ dugukolo la. ka tila tuguni ka ji labaara ni hakilimaya ye. Dugukolo jangata baliya baara be kɛ ni « aye » nga a tɛkɛ « a juguya la ».

Ka fara sene taabolo juman kan. A be sɛbɛn ni foroba taaboloye min ye ka balolɛnw boja - ka fanga don jamanadɛnw ka balokola u ka dugukolo kan. I na fɔ mɔɔɔ bɛɛ ka sin sin bere kologɛɛn dafalɛn don.

Nin yelɛn GRADEM fɛ u ye taari fila labɛnni sigi senkan san 2017 la ka kɛ nako ye min ni musomaninw ka da dumunifɛnw musomani minnu bisimilalɛn don Bamako lakanani yɔɔɔ la

Ka danaya da GRADEM kan k'i ka musakakɛ walasa ka kalanso jɔɔɔɔn sɔɔɔ ka kalankɛ i ka marabolo sɛɛkɛlaw kun minnuw sɛnbɛ nin baara in na. sene ni bagan mara be kɛ a sɛnfɛ.

Nako sene sirakan :

- sɔɔɔ nafama sɔɔɔ san mumɛ kɔɔɔ. Kasɔɔɔ ima tubabu nɔɔɔ don a kɔɔɔ ima tubabu fura fiyɛ ala. Dugukolo tɛ tijɛ ni be fɛn caaman sene jɔɔɔɔn fɛ.
- ibɛ nɔɔɔ ni fura sɔɔɔ.
- ka se ka nako sene taabolo dɔɔn ka kɛɛɛ ni waatiw ka fɔɔɔɔɔn kɔ ye

Kamamafɛnw marali sirakan :

- ka an ka farafin shew bayɛɛmalɛnw sɔɔɔ minnu kolo ka gɛɛɛn bana bolo wa nafa caaman be sɔɔɔ u la.
- ka shɛdɛnniw caaman sɔɔɔ ni shɛfan tɔɔɔ mansin kuran ma walima abatirima ye – (ka se ka sɔɔɔ ani feere teliya ka bɛn ni i ka kuntilɛna waati dilɛnyɛ.)

Sene jalan sirakan :

- ka se ka sɛɛɛɛn jalan sɔɔɔ sɔɔɔɔɛɛɛ.
- yiri dentaw sɛɛɛni.
- yiri sene / bagan balow ani yiri minnu be mɔɔɔ furakɛ.

Bagan suguya caaman marali sirafɛ :

- ka yiriwali ke bagan suguya caaman marali la. (bagan kunba kunba baw, misiw - ani bagan misenw (sagaw ni baw) olu n'u jɔgɔnnaw.) ka benni taabolo ye u nafa be sɔɔ cogo minna.

Fɛnw bayɛɛmali n'u lasagoli sirafɛ :

- yiridenw ni yiribuluw lajali.
- u tobili ka gerengeren, siro ani ajima.

NB : ka sɔɔ aw make jɛkulu faamuyalenye sɛnɛ na. GRADEM b'aw kɔɔ ka hakilina falen - falen ke ni aw ye dugukolo pangata baliya baaraw kan - ka baro sebekɔɔ ke ni sɛnɛkelaw ye nin taabolo in kan - sɔɔ be ala - lakanan be ala. danbe be ala dugukolo be laakana ka sɔɔ a musaka man can.

2. Sɛnɛkelaw kalanni :

Kalan be damineni ni dugukolo pankatabaliya bɔnni ye ani a na fa an ka kɛnɛya sabatili dumuni fɛnw ani musaka kun da an ka duw kɔɔ.

Sɛnɛ ke ko numa kalan di ɛskulu kun ka sɔɔ ima naqata se dukolo, hadamaden ani kunaow ma

Ka sɛnɛ ke numa kɛcogojira jɛkulu denw minnu nana kalan

Gafe min be sene kuntala jan sigili sekan fereew kofa

Dakun	1. Ka sene kuntala jan damine
<i>Mogow min be na baarake ni gafe ye</i>	- bilasirali kelaw - Yiriwali mogow - Senekelaw
<i>Nafa sorobagaw</i>	- Koperatifu konomogow - Denmisenniwa ka kulu konomogow
Kuntalennaw	ka fereew tige walasa ton mogow tikelaw ka son sene kuntala jan walenw ma.
Keyoro	- sene kuntala jan kene - lakoli foro - jiriforo
Taabolo min ka kan ka waleya o nefoli	NB jekulu minw ye hakilnakelenye k'olu fara jogokan 1. Muna an be kuma sene kuntala jan kan. Baara be damine ni bilasirali keba ka baaro do ye min sinsinle be kalankelaw ka doniya don kan min kakoro dolen be ninikali donw kan - Aw be nako baara ke cogodi bi - Aw bee Geleya jumenw soro - Aw be u kunbe cogodi? - Aw ba don geleyaw be na cogomina wa? Ka masala jebila ni kuncu kuma ye sene talo kelen kololow ani fepenema falanw kololow ani jiritige (min be dugukolo nogoban, nugumafew minw be kololo lase denbaya ka keneya ma, ja ni Saheli kungo be ka sanoro) 2. sene kuntalajan nefo cogo sene kuntalajan ye taabolo ye soro la min ba to dankari te ke dugukolola (kungo kono jiriw dugukolo, ji ani senefew). - Ka na ni u ka sereyaw ye taabolo korow la o be minw don. - ku to, u ka seereyaw ke wale korow kan, u be minnuw don. 3. lakoli nako lajeli nefoli - Ka kene jira kalandew na u be se ka famuya soro cogo mina, bin dacogo, soni kecogo, mun na jiri be bila nugumafew furance ani senefenw werew.. - Ka kuma falen falen ke kalandenw ni jogo ce u ye min ye la 4. kuma kuncu. - Kalandenw u ye min famu ko fo bakuruba la - Ka jefolike u ye nugumafew caman soroli la min ka fisa ademaden ka keneya ma san bee la i snisilen sene kuntala ja kan.
Kalankeminenw na fereew	- sene kuntala jan jamine na (seben pdf) . - Sene kuntala jan kene do fileli jefoli. - ka kalandenw ka hakililaw seben walanba kan
Bilasira ke ba ka fereew	- Ka bilasirali ke ni jatemala ni kalandenw be folen famu .
kiimeli	- Kalandenw ye minw famu ko sebe - U yerew ye cogo ka famuya.

Ka Senefenw sifaya caman senni noḡḡe yiriwa walasa u ka noḡḡo lakana.

Aw ka hakili to sene ke fenw suguya caama danni na noḡḡon kan

Dakun	2. Ka senefenw ni noḡḡon ce jernoḡḡonya faamuya ani ka senefenw seneɓi waati sigi sen kan seneke siratige la
<i>Mogɓ minnuw bina baarake, ni gafe ye</i>	- Kolosilikelaw - Yiriwali jernoḡḡow - Senekelaw
<i>Nafan sarɓagaw</i>	- Koperatifu konoḡḡow - Denmisennin ka kulu konoḡḡow
Kuntilennaw	Kalandenw ka senefenw seneɓi waatiw faamuya ani u ni noḡḡo ce jernoḡḡonya
Keyɓo	- sene kuntala jan kene - lakoli foro la - jiri foro
Taabolo min ka kan ka kolosi, o	NB : NB jekulu minw ye hakilinakelenye k'olu fara noḡḡon kan kalan na Aw ye aw jija ka kalan kebagaw kulu kelenw laje noḡḡon fe

ɲɛfɔli	1. Sudano-Saheli waati cogoyaw Sudano-Saheli waati ye fila ye : kelema kuntala jan ka ta Nowanburu kana me kalo la ; ani samije waati suruma, ka bo Zuwen la ka taa okutoburu kalo la. Sanji be to hake la ka taa mm1000 fo mm1200 san kono. 2- ɲugumafenw dansikidaw : u bee se ka sigi kulu saba ye duntaw la - ɲugumafenw fururabuluw i na fo : salati, shu pomm , seleri, perisili, epinari, ani do werew. - ɲugumafenw sanfe dentaw in fo tamati, , aricoferi, oberigini, foroto kelekele pofonro , ɲan, konkon, n'jee, zeren, melon ani do werew. - ɲugumafenw dugujukoro dentaw in fo : pomuteri, woso, , karoti, beterafu, jaba, layi ani do werew . 3. Sene keli ka keje ni waatiw ye - Nene waati ɲugumafew (Nowanburu kalo fo feburuye kalo): nakonono fenw bee be se ka dan o waati la. - Funteni waati ɲugumafew (marisi fo me kalo) : senefenw minnuw be se ka dan o don ye : zeren, melon, konkon ɲan, a ni do werew. - Senefenw minw be dan Samija fe (Zupe kalo ka se Setanburu ma) woso, ɲan, tamati, foroto kelekele, pofonro, salati, ani do werew. - Senefenw dantaw Tomoni be temen be siraw don fe ina fo: ka keje ni sigiyoro ye (ka kene ni o baara da ka ladili ye); senefew kuntalan a soro; a na yere cogoya; - bayelemacogo na maracogo; a fere cogo, a soro, senefen sifaya na fere soro. 4. Senefenw falenfalenni dugulokan sene kuntala jan na : - Senefenw falenfalenni dukugolo kelen kan o ye fere ye min ba to dugukolo te ce ani ka kisi fenejemaw ma - Senefen sifaya fila o ye walen ye, min bee senefen sifaya caama dan foro la jogofe walasa k'u kisi ceni fenw ma. <u>Senefen sifaya dalen waleyaw.i na fo.</u> <u>ɲugumafenw dentaw kene kan ani dugujukoro taw i na fo : tomati, karoti shu pomm.</u> <u>farankan senefenw dow</u> - Layi : beterafu, feresi salati, karoti, tomati - Oberigini : arikoferi, - Karoti : jaba, salati, radis, tamati. - N'jee, salati, kaba - Jaba, beterafu, feresi tomati, - Shɔ : pomuteri, karoti, konkon, shu pomm, oberigini Tomati : layi jaba, karoti, seleri, chukolan, perisili
Kalankeminenw na fere	- sene kuntala jan neminena (seben pdf). - Sene kuntala jan kene do fileli ɲefoli. - ka kalandenw ka hakililaw seben walanban kan.
Bilasira ke ba ka fere	Ka bilasirali ke ni jatemina ni kalandenw be folen famu.
kiimeli	- Kalandenw ye minw famu ko sebe - U yere ye cogo ka famuya.

Dakun	3. Nako dali kene labeni sene kuntala jan na
Maga minnuw bina baarake, ni gafe ye	- Kolosilikelaw - Yirwali jemagaw - Senekelaj
Nafa sɔɔɔbagaw	- Koperatifu konomogaw - Denmisenni w ka kulu konomogaw
Kuntalennaw	-Aw ye Kalandenw bila u ka foro do labencogo caman ke Foro jɛnaboli baarakeminenw labenni
Keyɔɔ	- sene kuntala jan kene - Lakoli foro la - Jiri Foro
Taabolo min ka kan ka kolosi, o jɛfoli	NB jɛkulu minw ye hakilnakelenye k'olu fara jɔgɔkan kalan na. 1. kolili ani so : 1.1 lakolili : Walasa ka sɔsɔ kapa a ka kan, i ka yɔɔɔ koli walasa ka lakana bagaw ma O kolili dila fenw - Jiribolo, jɔni, giriyasi ani koko - Jiri jɔni maw ani jiri monobotaw ani jiri kasamaw minw be se ka se mɛɛɛɛɛ 2. Jirimin kapi o la ; tomno, bagani ani o furance ka kan ke mɛɛɛɛɛ 1 fo 1ani tila. 1.2 So : so joli ka fisa nako la walasa ka minaw fenw shi mara walasa k'u kisi tilen nako ani sanji ma 2. Dugukolo labenni : - Ni dugukolo labennen te nako tigi bolo a ka kan ka labɛ o te jɛ ni labɛ te i na fo -tu tigeli. - ka dugukolo wuli ka dakeɛɛ ni falo walima daba walasa ji ka jɔn jɔn a kɔɔɔ. 3- Pepinɛri dilayɔɔ Alen yɔɔɔ ye shiw be dan yɔɔɔmina yani ka u se turu ye. O yɔɔɔ de la jiriw be u ka jɛnamaya dogɔkun folow ke ka sɔɔɔ ka jiriw falen. O yɔɔɔ ka kan ka ke yɔɔɔ labenlen i dakeɛɛ ye sumaya beɛ sɔɔɔ yɔɔɔ mina. 4. Nɔgɔ mara yɔɔ Alen yɔɔɔ ye nɔgɔ beɛ mara yɔɔɔ mina yani ka ke nako la. 5. nako kenɛw Kɔɔɔ ni jɔgɔ ce mɛɛɛɛ 1, janyan hake be senekela bolo, tɛmɛsira ni jɔgɔnce ye mɛɛɛɛ 0,30 ni 0,50. 6. Baaraw labɛ cogo : O ye sɔni, binbɔ, nɔgɔ dɔni, furakeli ani jiriden bolie : Ka ta a dantuman a baarakeli, a jidɔn a furakeli ani a mɔcogo. 7. Pepinɛri dilacogo Kunta surun m 1, Kuntala jan o be a tigi yɛɛ bolo tɛmɛsira ni jɔgɔnce ye mɛɛɛɛ 0,30 ni 0,50. 8. Pepinɛri shi : Sani nako shiw ka dan a beɛ furake i bugurinje ye dan dinge ni jɔgɔ ce ye santimɛɛɛɛ 10 fo 15 ye, tomati santimɛɛɛɛ 20 ; A dan cogo ye tɔɔɔmɔjɔ tɔɔɔmɔjɔ ye dugukolo kɔɔ shi gana seri

	Ka bin da a kunan ka kisi tilen ni fen ma. Dan cogo ye sifaya saba ye A seri : radili ni perisili, b. dan dinge i na fo (zeren, jee, konkon), nan ani sho, c. dani jurufe, i na fo karoti ni sho 9. pepineri tapotoli - Wula o wula Ka son ni arasori woma ye ji ka na giriya a ma - Ka falen jatemine k'u falen ni ka bin bo u kan walasa u kana tie tilen fanga fe.
Kalankeminenw na fereew	. sene kuntala jan jeminena (seben pdf). -Sene kuntala jan kene do fileli jefoli.ka kalandenw ka hakililaw seben walanban kan.
Bilasira ke ba ka fereew	Ka bilasirali ke ni jatemina ni kalandenw be folen famu
kiimeli	- Kalandenw ye minw famu ko sebe - U yereew ye cogo ka famuya.

Ka sene kuntajan waleyaw yakubaya

Dakun	4. Dugukolo labenne sene kuntala jan la.
Mago minnuw bi na baarakε, ni gafe ye	- Kolosilikelaw - Yiriwali jemogow - Senekelaj
Nafa sorobagaw	- Koperatifu konomogow - Denmisenni w ka kulu konomogow
Kuntilennaw	Dugukolo sifayaw kofa
keyoro	- Sene kuntala jan keyoro - lakoli foro la - jirii Foro
Taabolo min ka kan ka kolosi, o jefoli	NB jekulu minw ye hakilnakelenye k'olu fara jogokan kalan na 1. senefen Dugukolo, jenamafenw jikidayorow, Dugukolo ye kene fefelen ye, adamaden be min ke a sago ye Dugukolo be baara caman ke : Balo jiniyoro ; adamaden sigiyoro, ji ani jiriw sigiyorow. Ka hakili to a la ani ka mara ka je. 2. ka ta kene kan Kalandenw ka se kene kan ka filelike 3. Dugukolo cogoya: Sene kuntala jan soru yiriwalila a ka kan dugukolo cogoya da don walasa baara kecogo nyuma be se ka ke 4. Dugukolo la baarali : Baara saba : - Dugukolo baara puma, min ba to soru be ke ka je : Sene kecogo minnu be tali ke jogon na, olu misaliw: → seneni ani wugubali → dugukolo lakanali ni Jiriw ni paga-pagaw ye. - Ka nogo ka la ani ji mara yoro : O nogo be bayelema foro konu. - Jirifura min be bi duguma be dugukolo. - bon yoro mina k'o yoro lakana. - Senefenw sifaya caman falen falen dugukolo kelen kan. min sinsinnen be jogofin ma minnu ka deme nafa ka bon walasa ka sigicogo, fijebo, ji marali ani balofenw tali sabati ka je. Senefenw falen falenni w dugukolo kelen kan ani senefenw caman dani dugukolokelen kan → Ka bogomugu jalan ni jilama fara a kan → Nogo minnu be segin ka ke fen werew ye, olu dicogo → dugukolo lakanali ni Jiriw ni paga-pagaw ye → dugukolo ka sekelifijebo → yiriwali (kalikairi mugu, cencen, a jogonnaw) walasa ka dugukolo mara ani ka dugukolo tipenenw lasegin. → Fosifokalisi basigilen bagaji walasa ka dugukolo cogoya je, fen werew cema → deme kerengerennenw walasa ka desew latilen -Dugukolo lakanali kudayi walasa ka senekedugukolo na nafamafenw la don waatijan konu.

	Sene kecogo minnu be tali ke jogon na, olu misaliw: → Senefenw tugu-tugu jogon ko ani u jogon falen-falen → senefenw jelew jogona. dugukolo lakanali ni Jiriw ni naga-nagaw ye.
Kalankeminɛnw na fɛɛɛw	- sene kunta jan nɛmina (sɛbɛn pdf) . - Sene kuntala jan kɛɛ do fileli nɛfɔli. ka kalandenw ka hakililaw sɛbɛn walanban kan.
Bilasira ke ba ka fɛɛɛw	Ka bilasirali ke ni jatemina ni kalandenw be fɔlen famu.
kiimɛli	- Kalandenw ye minw famu ko sɛbɛ - U yɛɛw ye cogo ka famuya.

Dugukolo labɛn cogo, Nɔgo diɲɛ labɛn cogo ani a fɛɛɛw

Dakun	5.Jiko labaara cogo puma sene kuntala jan la
Mɔgo minnuw bina baarakɛ, ni gafe ye	- Kolɔsilikelaw - Yiriwali nɛmɔgɔw - Senɛkelan
Nafa sɔɔɔbagaw	- Koperatifu kɔnɔmɔgɔw Denmisɛnniw ka kulu kɔnɔmɔgɔw
Kuntilennaw	Ka tabolonuma di kalandew ma u be sonike cogo mina hali ni ji ma ca.
Keyɔɔɔ	- Sene kuntala jan keyɔɔɔ - lakɔli foro la Foro
Taabolo min ka kan ka kolɔsi, o nɛfɔli	NB. jɛkulu minw ye hakilinakelenye k'olu fara jogɔkan kalan na. Ji, nalen tɛ sɛnɛtɛ ke baga mara tɛ ke. Ji ye nɛnamaya tabolo ye. A kɛra ji yɛɛ yɛɛ ye wo, walama ji shishimaye, dugukolo kɔɔ walima dugukolo kan ji ye nanamya ye dugukolo kan. Be ademadenw jiriw baganw be baalo.

	Ji fana be tiɲeni ke: abe dugukolo tige ni san baw ye, a be senefenw tiɲe, a be sigi dugukolo kan. <i>O de la fɛɛɛw ka kan ka tige ka ni kow bali.</i> Taabo nani jatekakan ka mine. 1. Ji sigiyɔɔ laben ani ka mago don a la na taayɔɔ kow la : jibilali senefenw kɔɔ ani usini kɔɔ. Senɛ kɛcogo minnu be tali ke ɲɔɔn na, olu misaliw: → Ji tila-tilacogo labenni → Baarakeyɔɔw, jiko rezow ani pɔnpe minɛnw berebenna 2. makɔɲe Ji ka na tie : senɛ sira kan yɔɔ puma ka labɛ ji kan na tie . Senɛ kɛcogo minnu be tali ke ɲɔɔn na, olu misaliw: → Dugukolo labaara cogoya (ka dugukolo dalakeɲe, ji tɛmɛsira,, basinw, a ɲɔɔnnaw) . → Senefenw ke keɲe ni ji hakɛw ye 3. ji ton yɔɔ nafa. Senɛ kɛcogo minnu be tali ke ɲɔɔn na, olu misaliw: → ɲɔɔ fin donni (kɔmpɔsi ni ɲɔɔ minnu be segin ka ke fɛn wɛɛw ye). → dukugolo wugubali → bɔɔ samani ka na senefenw senkɔɔ. → dugukolo lakanali ni Jiriw ni ɲaga-ɲagaw ye → Senefenw suguya caman senɛni ɲɔɔfɛ → koli kelen ni jirisunw ye ani koko ye walasa kadɔɔ fie fanga na 4. Ji lakanani ɲɔɔ ma (fɛnɛnamniaw walima usini ka fɛnɲɔɔɔlenw). Senɛ kɛcogo minnu be tali ke ɲɔɔn na, olu misaliw: → Furakɛcogo dafalenw ni bagajiw minnu be tiɲe wɛɛma → Baganw ɲɔɔw dalajeli ani u baaracogo ɲyuma , . → Ka do bo fɛnɲenamaɲagalanw tali la minnu dilannen don ni bagajiw ye minnnuw tɛ tiɲe Jiko fɛɛɛw/ - nakɔ son cogo - sumaya maracogo fɛɛɛw - nakɔ son cogoyaw ka keɲe ni plansi ye.
Kalankɛminɛnw na fɛɛɛw	- senɛ kuntala jan ɲeminɛna (seben pdf). - Senɛ kuntala jan kɛnɛ do fileli ɲɛfɔli. -ka kalandenw ka hakililaw seben walanban kan.
Bilasira ke ba ka fɛɛɛw	Ka bilasirali ke ni jatemina ni kalandenw be fɔlen famu
kiimɛli	- Kalandenw ye minw famu kɔ sebe - U yɛɛw ye cogo ka famuya.

Anw ka nako son cogo

Nako son cogo ni ji min lasagolen do diɲe kɔnɔ

Nako son cogo ni toni toni ye

Dakun	6. Seneɓenw dani fo ka se u seli ma / mɔni ma
<i>Mɔgo minnuw bi na baarake, ni gafe ye</i>	- Kolɔsilikelaw - Yiriwali jɛmɔgow sɛnekelaw ye
<i>Nafa sɔɔɓagaw</i>	- Koperatifu konɔmɔgow - Denmisɛnw ka kulu konɔmɔgow
Kuntilennaw	- Ka fɛɛɛw di u ma, u ka se bolodalikɛ sɛnekelɛ yiriwalila - Ka minaw labɛn minw bɛ jirforo jɛnabolɛ kan.
keyɔɔ	- Sɛnɛ kuntala jan keyɔɔ - Lakoli foro la Foro
Taabolo min ka kan ka kolɔsi, o jɛfoli	NB. NB jɛkulu minw ye hakilɛnakelenye k'olu fara jɔgɔkan kalan na. 1. Pepinɛri dilacogo Kɔnɔ ni jɔgɔ cɛ mɛtɛɛ 1, janyan hake bɛ sɛnekelɛ bolɔ , tɛmɛsira ni jɔgɔncɛ ye mɛtɛɛ 0,30 ni 0,50. 2. pepinɛri shi : Sani nakɔ shiw ka dan a bɛɛ furakɛ i bugurinjɛ ye dan dingɛ ni jɔgɔ cɛ ye santimɛtɛɛ 10 fo 15 ye, tomati santimɛtɛɛ 20 ; A dan cogo ye tɔɔmɔjɔ tɔɔmɔjɔ ye dugukolo kɔɔ shi gana seri Ka bin da a kunan ka kisi tilɛn ni fɛ ma. Dan cogo ye sifaya saba ye 1 seri : radili ni pɛrisili, . 2. dan dingɛ i na fo (zɛɛn, jee, konkon), ɲan ani shɔ, . 3. dani jurufɛ, i na fo karɔti ni shɔ. 3. pepinɛri tɔɔtɔli -Wula o wula Ka sɔn ni arɔsɔri woma ye , ji ka na giriya a ma -Ka falɛni jatɛminɛ, ni u falɛna -ni ka bin bɔ u kan walasa u kana tiɛ tilɛn fanga fɛ. -ka binjuguw bɔ sabu u bɛɛ dankarikɛ jiri ji jɔgɔ ali tilɛn min bɔ sɛneɓenw kan ani yɔɔ minnu ye tintin ye k'o dalakɛɲɛ ni falow ye walasa ji ka basigi. - Ka fɛɲɛnamaniw jatɛminɛ pepinɛri dayɔɔɔla ani i ma tamasiɲɛ folow ye i ka furakɛli daminɛ. - Siw ka kan ka to pɛpinɛri kɔnɔ fo ka ta se u turu tuma. U tutri tuma jate ka kan ka minɛ kɔsɛbɛ - Shiw fɛnw ka waati pepinɛri kɔnɔ bɛ sɔɔ jɔgumafew bɛɛ cogoya fɛ o de la. ➤ Jaba ta ye : tile 45 fo tile 55 ➤ Shu pomme ta ye : tile 25 fo tile 40 ➤ Tomati ta ye : tile 25 fo tile 40 ➤ Poforɔn ta ye : tile 30 fo tile 45 ➤ foronto ta ye : tile 45 fo tile 60 ➤ salati ta ye : tile 20 fo tile 25 ➤ Ka jɛsin pomuteri ma : dɔgɔkun 4 fo dɔgɔkun 5. 4. siɲɛw turu cogo 4.1 siɲɛw turuli fɛɛɛw : Jani turuli tiɛ ka kɛnɛ labɛlɛn sɔɔ min ta mɛtɛɛ 1 fo 1,5 janɲana ka kɛnɛ

	ni dugukolo cogo ye ani ka metere 0.3 fo 05 bila u ni jogo tie walasa lamagalamaga be se ka de cogo minnua. (ji, wugubali , wdfi). Ni dugukolo dakeneyelen te, ka plansi)jenke jenke jogoma . Ka fereƴw numa tige nɔgola plansi la O jogo finw ka kan ka seri plansi be la cogo kelen na. Nogo bee ka kan ka don dugukolola jukoro ni santimete 20 ye. Sani turulitie, plansi ka kan ka dalakeje ni rato ye walasa ka dugukolo bogokuru miseniw ci . O baara be turulidige ke cogojɛ an na kilen cogo je. Turuli ka kan ka ke wula fe. O turu cogo file ni ye : - Ka plansi son sogoma walima wula sani ka turulike. - Ka laje ni turuli yoro sumalen don turuli waati. - Ka juru da tururili yoro la. - Dani dige ni jogo ce ka kan ka berenbe ka sanga ni danifeƴw cogoya ye. - Ka dani dige cebon jogo na walisa diliw kana jogo tien. - Ka turulike ka bongo ke ka mine. Ka bogo dakeɛ ni boloye walisa dili ka na bon fiɛna ka ja. - Ni tilakera yoro min na ka son hakilisigi ma. - Pepijeri be ka na bon falen ta kola. 4.2. labenw minnu be ke turuli tuma Walasa i katuruli ko numa ke -Kana turulike sienw dalen. -Ka dili turu dugukolo kan kaje - Ka bogo ke u jufe ka je. 4.3 Turuli kelen ko jatemine O jatemine nafaɛ kabɔ koseba baaraketaw fe ; -Ka dugukolo wuli fo ka se santimete 20 ma; -Senefenw kolɔsili fenɛnamaw ani furakeliw - ka to dugukolo wuguba wuguba siɛ caman - ka soni ke tuma be ani basikila, ka u son ni jatemine.
Kalankeminɛnw na fereƴw	. sene kuntala jan jeminɛna (seben pdf). -Sene kuntala jan kene do fileli jefoli.ka kalandenw ka hakililaw seben walanban kan.
Bilasira ke ba ka fereƴw	Ka bilasirali ke ni jatemina ni kalandenw be folen famu
kiimɛli	- Kalandenw ye minw famu ko sebe - U yereƴw ye cogo ka famuya.

Ka hakina sɔɔ gafe bolodalila sɛnɛ kunkan walasa sɔɔ bɛ se kɛ nakɔfɛnw min tɛ samiyan ta ye

Misali gafe bolodalen do fɛ nakɔ Sɛnɛfɛnw kuntan

keyɔɔ	Sɛnɛfɛnw ni u kuntala	Dan Don walama turuli	Sɛnɛkɛfɛw boli waati	Sɛnɛfɛnw dow a na waatiw	Pipɛrɛri dila tuma	Dani walima turuli	Sɛnɛfɛnw boli waati
A	Arikoferi (kalo 3).	Desanb urukalo tile 20 san 2019	Ka ta Feburuye kalo tile 28 fo awirilikal tile 10 san 2020 ma	forɔntobani	Marisikal o tile 15 san 2020	Awirilikal o tile 20 san 2020	Zuwenkal o tile 25 san 2020
	ɲɔɔ (san 1).	Zanwuy ekalo tile 3 san 2020.	Marisikalo tile 10 san 2020 ka se marisikalo tile 10 san 2021 ma	ɲɔɔ	-----	-----	-----
B	Konkonbru (kalo 3).	Feburu ye kalo tile 5 san 2020	Ka ta marisikalo tile 25 san 2020 fo awirilikal tile 15 san 2020 ma	Pɔfɔrɔn	Marisikal o tile 30 san 2020	Mɛkalotil e 15 san 2020	Zuluyekal o tile 5 san 2020.
	Ŋua ye (kalo 4)	Feburu ye kalo tile 5 san 2020	Marisikalo 30 san 2020 fo zuwenkalo 6 san 2020 ma	Kaba	-----	Zuwenkal o tile 10 san 2020	Utikal o tile 30 san 2020.
C	Tomati ye (kalo 6)	Zuwenkal o tile 27 san 2020	Ka ta awirilikal tile 10 fo Zuwekalo tile 15 san 2020 ma	zɛrɛn	-----	Zuluyekal o tile 20 san 2020 ma	Utikal o tile 20 fo sɛtanburu kalo tile 25 san 20 ma
D	Karɔti + jaba (kalo 3 ni kalo 4).	Desanb urukalo tile 26 san 2019. ani Zanwu ekalo tile 7 san 2020 ma	Marisikalo tile 10 fo marisikalo tiel 30 san 2020 ani awirilikola 15 san 2020 ma.	Tomati + su pomme	Marisikal o tile 5 ani marisi kalo 25 san 2020	Awirilikal o tile 1 ani awirilikal o tile 20 san 2020	Zuwenkal o tile 5 ani zuwenkal o tile 20 san 2020.

N bε na seereya kε yan sεnε kunatajan nafa kan, yan, aw kun tε foli dɔn nakɔ kan, kan ji ni kεnεw bε an bolo, kalan kɔfε GRADEMU ka jiriforola, ani kɔmasegiw tɔw fanfε, an ye kεnεw labε ani an ye sewa sɔrɔ salati ko shu pomm kεlεkεlε, oberigini nanaye jaba.....a bε sɔrɔ yiriwa ani ka denbaya ka baloko jε.

3. Sɛnɛfɛnw kuntala jan walewali duguw kɔnɔ sɛnɛkɛlaw fε

Kuncɛli kuma

Denmisɛnw ka hakɛw lakanani kɛra yiriwa taasira jamana bε ma jago jamana mi bε yiriwa ka sira kan. Mali la denmisɛnw ka hake jɔnɔnɔw caman talen tε bala sira caman fε I na fɔ : Wolosɛbɛn ko, marakeli ni jagata walew ye , denmisɛnw ka baara kologɛlɛw, ani denmisɛnw si ma se furu ma / u ka furu jonna, a jɔgɔnnaw... o kamanagan walen kelen bε kɛlɛkɛ bere ye jɛkulu ba caman na jamana kɔnɔ.

Denmisɛnw ka hakɛw kofɔcogo jɛlen ye denmisɛnw dɛmɛn ku ka hakɛw don.

minnu bε sɔrɔ, olu dɔw ye:

- Denmisɛnw ka hakɛw matarafali jamana fε ni walen ye minnw jɛsilebε denmisɛnw ka hakɛw talen bala kɛrɛkɛrɛnleya la tε bala wasa olu ka se ka u ka hakɛw sɔrɔ min bu dɛmɛ u ka jɛnamayala.
- ba to o ba ka dɛmɛ di jamanan ma ka fara jamana kɔnɔ denw ka walen janko denminsɛnw u ka hakɛw jɔnɔnɔw kan jɛnlatikε numan sira kan. A renjoir
- ni u ka kɛtaw bayɛlɛmani an ka kanw na kɛra sababuye k'u ta baala.

Hakilina minuu talen o filɛ ni ye.

- Denmisɛnw ka hakɛw balɛlɛmalen an ka kanw na ye sigidalamɔgɔla dɛmɛ ka u ta bala. O min ma se ka kε dɔn tɛmɛlenw na kan bayɛlɛma kojugu fε.
- Koperatifu dɛmɛ nafa ka bɔ ni kelen kelen dɛmɛ ye.
- Koperatifu sigilen dugukɔnɔ kɛra sababouye ka ni kura fis sigidala mɔgɔw ma.
- Sigidala mɔgɔw kɛra sababouye ka u ka tondenw ka sɔrɔ yiriwa ani ka dɛjɔgɔya kuma don u jɔgɔ cɛ ani filakulu ni jɔgɔ cɛ bɔna kɔnɔ.
- Koperatifu ka wuli ka jo kɛra sababu ye ka denmisɛnw ka hakɛw sabati ani k'u ka kalan ko ta bala.

Walenuman minnuw kan kan ka ta bala

- Dapɛyɛnw jɛfoli Denmisɛnw ka hakɛw kɔnɔ i na fɔ den, banɛbaga,
- Koperatifu sigili sekan jurudonni kama tɔondɛnɛ na walasa ka banɛbagaw mε ka u jɔrɔ fa dugukɔnɔ ani u denw jɛnɛ
- Muso joyɔrɔ

- Koperatifu ni jamana baaraw ke yorow ka bolodijogoma ecoli janabolila.
- Mogo o mogo sebolon don du deme denw ka jetaa la
- Npogotiginin fitininw ka jetaa n'u lakanani na, n'o ye dutigiw ye, olu ka jekafu be ke sababu ye ka mogow ka donniya puman soro ani ka kewale caman Changer.

Jateminε kera ka fu ko denmisεinw ka hakew talen bala bεε yiriwa don dugukonow.

O mirinaw kera sababuye ka se ka denmisεnw ka hakew sinsin, o fana kεε sabau ye ka koperatifu sigi dukukonε. Jamana banumake ka bolofε ani **GRADEMU NI KABUWOLO SENIWE ANI SOLI-AM** obεε la jεlen KiRA ka deme.

sigida sigicogo yiriwali ma dugu suguya minnu kofolen don U bora yiriwali hake nafama na ka taa fanga la min b'a to u be yeelen bo jogon fe ni sosiyete siwili jekuluw ye minnu kεrenkεrennen don denmisεnw ka josariyaw la u ka sigidaw la. O fεεε in y'a to koperatifu y'u ka sigida fanga sigi senkan mikro, mezo ani makoro siratige la ni mogow ka lapiniw ye minnu segeεegera, jepogonya kabakoma siratige la ni jamana ka **ONGw** ye minnu be baara ke o fεεε in na, n'olu ye **GRADEM, KABUWOLO, SENIWE** ani **SOLI.-AM** ye, min nogoyara ni KiRA ka fεεε ni wariko demeni.

Gafe dafalaw

minnu be yen

A- Baara ke minaw mara jɛnabɔli

1. Tɔn ka sariya gafe

Bolongobolongo Sɛnɛkelaw ka sigida tɔn jɔgɔmani
(SCOOPS-TIESIRI DE) Bamako, Mali.

Jɛbila

OHADA ka sariya gafe min bɛɛ tɔn sigi sekan min kɛra desanburukalo tile 15 san 2010 Lomɛ ni ka dɔn bala mɛkalo tile 15 san 2013 jamanaw fɛ anw ye bolonɔbila kɛ an kan miriw na ka sɔrɔw faralen jɔkokan min tɔgɔ ye SCCOP CIɛSIRI Bolongobolongo Sɛnɛkelaw fɛ.

Josen fɔlɔ I : sigili sekan

Josen fɔlɔ; Tɔgɔ kuntilena yɔrɔ ani kuntala

Sariyasen 1 : tɔn dɔ sigikila sekan ka kɛjɛ ni OHADA ka sariyasen ye.

Sariyasen 2nan : A bɛ tɔn nɔgɔma tɔgɔ ta.

Sariyasen 3nan : tɔn tɔgɔ BOLONGOBOLOGO" sɛnɛkelaw ka tɔn, A surunyalen "SCOOPS" SCAK'

Sariyasen 4nan: A sigiyɔrɔ ye Bolongobologo dugu la Tenindougou marabolo Dioila kafɔ , Koulikoro marala.

Sariyasen 5nan: tɔn si hake ye san bikɔnɔtɔn ni kɔnɔtɔn ye (99) ka ta a tɔgɔ sɛbɛlen ma gafe ba kɔnɔ. Fɔ na dabilala wakatimina.

Sariyasen 6 nan: Sɛnɛkelaw ka tɔn kuntilena ye:

- Ka galabu dɔn sigidala musomaniw ka kalankɔla ani u toli dugukɔnɔ Ka tɔndenw ka seko sabati sɛnɛko fɛɛrɛw kan, kɔnɔw ladonni, bagan misɛnninw, suguya nakɔko ani jago misɛnninw walima baara wɛrɛw minnu bɛ nafa lase u ma.
- Ka jekulu mɔgɔw ka taabolo jɛlɛma sɛnɛ fɛɛrɛw kan, kamamafɛnw labara cogo, bagamisɛnw mara cogo, nakɔ baaraw ani jago misɛniw ani nafan sɔrɔ baara wɛrɛw.
- Ka tɔn denw dɛmɛ ni sɛnɛkɛminaw sɔrɔlila.
- Ka se ka bagaji, nɔgɔw sɔrɔli nɔgɔya sɛnɛkelaw ye
- Ka sɔrɔ yiriwali yakubaya ani ka juru dow tɔn denw na.
- Ka an ka sɛnɛfɛnw do bala
- Ka tɔn denw ka sɔrɔw yakubaya.
- Ka denmisɛnw ka hakɛw yakubaya kɛrɛnkɛrɛnnenyala musomaniw.
- Ka denmisɛnw ka tunkana taa jona jɔgiri kɛrɛnkɛrɛnnenyala minnuw sisan ma se san tani duruma (15).
- Ka tɔn hakilina yakubaya tɔn denw ni jɔgɔnce
- Ka tɔn denw ka kalan ni ka u ladamu.
- Ka nɔgɔn dɛmɛ, bɛɛ ni kumajɔgɔya sinsin tɔndenw ni nɔgɔ cɛ
- Ka jɛrɔgɔya dɔn u ni tɔn wɛrɛw ni nɔgɔ cɛ jamana kɔnɔ ani jamana kɔkan.
- Ka musɔ jɔyɔrɔ sinsin,
- Ka fɔkɔjɔgɔya silasa an ka ladala siraw fɛ

Ka jɛsi ni kuntilena ma, tɔn nɔgɔnmani bɛ se ka bolomayɛlɛmani kɛ ni mɔgɔw wɛrɛw ye min tɛ tɔn den ye ka hakilitɔ u ka kuntilena na.

Walasa o ka kɛ, tɔn nɔgɔnmani ka kan baaraw minnuw lawaleya:

- Sɛnɛfɛnw yakubali labɛcogo
- Nɔgɔnw sɔrɔ cogo.
- Sɛnɛfɛnw jagoli cogo
- Dɛmɛ donni tɔn denw ma ni kalan bolodalew ye ani u kalani.

Josen 2 nan : tɔn hakilina taabagaw, cɛben baaraw ani taabolow

Sariyasen 7nan : BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw ka tɔn hakilina taabagaw tɔgɔw filɛ ni ye :

Tɔgɔ ni jamu	Sigiyɔɔ	jamanadenya	Baara	Suguya	Si	Kanlan hake	Nɛge jurusira	bɔlonɔn

Sariyasen 8nan : BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw tɔn denw cɛbɛlen dow hakilina kelen na :

- Baara ☐
- Kuntilena kelen ☐
- Baarakɛtaw ☐
- sariya taabolo kelen ☐
- Dow wɛrɛw (w) minnu ka kan ka ɲɛfɔ ☐

Sariyasen 9nan : BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw tɔn sinsinlen dow, labɛlen dow ani a baaralen dow ni jɛn tɔn ba ka taabolow ye ni oluw ye :

- Dɔnni dalɛlen dɔn bɛɛ ye
- Bɛɛjɛ fanga labaaralen dow tɔn denw bɛ fɛ.
- Tɔn denw bɛɛ sendonni nafan sɔɔ siraw la
- Yɛrɛta ani yɛrɛmahɔɔyali
- Ladamu, kalan ani kunanfɔni
- Jɛkabaara tɔn ni ɲɔgɔn cɛ munnuw bɛ taabolo kelen.
- Ki kan di sigida baara la na ma kɛ ni jagoyali ye

ɲanamawɔlɔɔmani ka da cɛya ni musɔya, jamanadenya siya, jɛkulu wɛrɛw diinɛn walama politikitɔn o kɔn ne dow.

Jɔkolo II : mɔgɔ sugu jumɛn bɛ kɛ tɔn den ye

josen fɔlɔ : dɔnni, bɔli ani genɛ tɛmɛsiraw

Sariya sen 10nan : be se ka kɛ BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw ka tɔn den ye mɔgɔ min ka kɛnɛ a farisogo na hakilila min sigilen bɛ Mali jamana kɔnɔ, ni i hakilina ni tɔn ta ye kelen ye i i tɛ sariya ka bolo kan.

Donni sɛbɛn bɛ di tɔn ɲɛnabɔli jɛkulu baara jɛkulu ɲɛma ma ka don ni bolonɔkɛ a la.

Donni bɛ yamariya ni tɔn ɲɛnabɔli jɛkulu ye ka sɔɔ ka jira tɔn sigiba nata kɛnɛkan.

Donni jabi bɛ di a tigi ma tile 15 tɔn sigi ba ka ɲɔgɔye kɔfɛ.

Ni ban kɛra a ma a tigi ka wari bɛ segi a ma tilen 15 wɛrɛ kɔfɛ.

Sariyasen 11nan : mɔgɔ bɛ bɔ tɔn na ni i yɛrɛ ye, ni i gɛna, ni i sara walima ni i ye tɔn hakilina sɔɔ.

Sariyasen 12nan : gafɛ ba bɛɛ tɔn sigiyɔɔla tumabɛ tɔn denw tɔgɔ, bɛ a kɔnɔ : (tɔgɔ, jamu, sigiyɔɔ, baara, cɛ, muso, jamanakɔnɔdenya, kalan hake ani nɛgɛjurusira). A bɛ lafa ni tɔn den kura nali ye ani san o san.

josen filana: tɔn denw ka hakew ni kɛtaw

Sariyasen 13nan: tɔn denw ka hakew ye:

- Ka u nidow kalata ni a jaabiw baaraw la
- Ka sugamtili kɛ walima sɔn sugantili ma tɔn ɲɛnabɔli jɛkulu la
- Bɛɛ dama kakan tɔn sɔɔw la.
- Ka sɔn hakilikuraw ma ka kɛɲɛ ni sɔɔw ye tɔn kɔnɔ ;
- sɔɔ tilatilali damakɛɲɛlen.
- Kɔkɛli gafɛw jatɛminɛlila yani tɔn sigi ba cɛ l na fɔ tɔn sigi bɛnkanw na tɔw;
- Ki kunafoni tɔn baara cogoyaw kan.
- Sariyasen 14nan: tɔndenw ka kɛtaw:
- Ka i sen don tɔn ka kuntilenanw lawaleɲali n'a sinsini

- Ka dɛmɛ ni baaraw laidu talenw bɛ dafa,
- Ka tɔn baaraw bɛɛ kɛ kan kɛɲɛ ni tɔn sigi ba bɛnkanw ni sariyaw ye.
- Ki sen don tɔn sigi baw la ani tɔn ɲɛnaboli jɛkuluw la ni sen b' u la.
- Ki kunafoni ani ki kalan tɔn kɔnɔna fɛnw bɛ kan
- Ka tɔn ka sɔrɔw lakana;
- Ka fɛ ɲuma lase tɔn ma tumabɛ ka kɛnɛ ni a mako ye;
- I ka na I yɛrɛ ka baarakɛtaw sang ni tɔn ka baaraw ye
- Ki kɛɲɛ ni OHADA ka sariyɛ gafɛwu ye minnuw ɲɛsilen do tɔn jɛkuluw ma. I na fo tɔn ka bɛnkan sɛbɛnw
- Sariyasen 15nan: BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw ka tɔn SCOOPS TIESIRI bɛ se ka baara kɛ n'a ka kuntilena ye ni mɔɔ wɛrɛ ye min tɛ tɔn den ye.cogowɛrɛ la o baara nunu bɛ kɛmɛkɛmɛ sara la munga ta baara nunu na.
- Baara kɛ taw tɔnɔnw sɔrɔli ni mɔɔ wɛrɛw ye minnuw tɛ tɔn na, tɛ se ka fara tɔn ka wari bakuruw kan; a bɛ bila kɛrɛfɛ.

Ni tɔnden dɔn fatura ka juruto a la, o tɛ sara.

Ni a somɔɔ do bafɛ ka bila a nɔna (den, balimakɛ balimamuso....) na tigi sɔna tɔn sariyaw .

Hɛra fara hɛra tana kan bolomafara bɛ di I ma.

Jɔkolo III: tɔn labɛni ni a labaara cogo filɛ ni ye

Sariyasen 16nan :1 BOLONGOBOLOGO Sɛnɛkelaw ka tɔn SCOOPS TIESIRI baara bolofaraw ye :

- Jɛkuluba,
- ɲɛnaboli jɛkulu,
- kɔlɔsili jɛkulu.

Jɔsen folɔ I : jɛkuluba

Sigida 17nan : tɔn den bɛɛ bɛ jɛkulu ba kɔnɔ alen kelen ye sariya taaba ye tɔnkɔnɔ

Tɔn den kelen o kelen hakilina kelen hali ni i ka niyɔrɔ bɔta cayala.

I yɛrɛ de kɛrɛnkɛrɛnlen dow ka ye ɲɔɔye ba kɛnɛ kan.

O kɔfɛ, balina ko ye tɔnden min sɔrɔ a bɛ se ka kalata kɛ ni yamaruya sɛbɛn ye walima maka ci don dɔ da.

Tɔn kelen kelen bɛ ka kan ni fanga ta kɔ kelen o fanga tali bɛ bɛn ɲɔɔye ba kelen ma.

Ka kɛɲɛ ni tɔn ka kuntilena kɛrɛnkɛrɛnlen ye ɲɔɔye baw bɛ se ka kɛ bolodalew ye walima balalenw

Sariyasen 18nan: ɲɔɔye ba bolodalen ye san o san ye min kɔnɔ baarakɛta bolodalen ye:

- Ka ɲɛfolikɛ san tɛmɛlen musakaw kan
- ka yamaruya di ɲɛnaboli jɛkulu ma walasa u ka baarakɛ
- ka kɛɲɛ ni tɔndenw ka bɛnkanw ye.
- Ku sedon ɲɛnaboli ni kɔlɔsili jɛkulu mɔɔw tali n'u faleni na.
- Ka sɔn bɛnkanw ma minnuw tɛmɛ nɛ tɔn ni ɲɛnaboli jɛkuluw mɔɔ cɛ walima tɔn den wɛrɛ.
- Tumabɛ ka hakili jigi kɛ tɔn kɔnɔ walasa tɔn sariyaw kan na yɛlɛma.

Sariyasen 19nan: ɲɔɔye ba bolodalen bɛ ɲɛfɔ tile 15 ka kɔn a don ɲɛ ɲɛnaboli jɛkulu ɲɛmɔɔ fɛ. ni balina ko ya sɔrɔ, ɲɛnaboli jɛkulu mɔɔ wɛrɛ, fanga ka ciden walima tɔn denw tilali sigiyɔrɔ ma naani.

ɲɔɔye ba bɛ kɛ kalo wɔrɔɔ ka kɔn musakaw jate boli ma

Sariyasen 20 nan : bɛnkanw bɛ taa jaman fanba fɛ

Ni jama hake m'a bɔ, ɲɔɔye kura bɛ boloda sijɛ fila na ka sɔrɔ ka bɛnkanw ta

Sariyasen 21 nan : ɲɔɔn ye ba balalen ye tɔn ka sariyaw talenw yamaruyalen ye

- Sariyaw yɛlɛmali
- Ka tɔn sijiyɔrɔ falɛn
- Farankan walima farali ka bɔn tɔn do la
- Ka tɔn ci pɔ.

joŋsen II: ƚenabɔliɟekulu

Sariyasan 22nan : 1 alen ye tɔn fangan bolofara ye min be a ka sebew kɔnw ni kɔnw wɛɛw ƚenabo.

Mɔgo saba be a kɔno: ƚemgo, seɓenikela ani wari marala

N'ga ni tɔnden sera mɔgo 100 ma a be bɔ saba la ka ta durula: ƚemgo, ƚemgo dakan, seɓenikela warimarala, kunafonidila ni kolabɛna

Sariyasan 23nan : 1 ƚenabɔli ɟekulu mɔgo folow bugunatigeli (aw ye seɓen ƚe farankan naani na laɟe).

Sariyasan 24nan : tɔn denw ni ƚogɔn ce ƚeƚogɔnya la, ƚenabɔli ɟekulu be se ka walew taa BOLONGOBOLOGO senekelaw ka SCOOPS TIESIRI nafa kama

Nenabɔli ɟekulu ƚemgo be ƚemgoɟa ɟoyɔɔ fa ni ƚenabɔli ɟekulu ka yamaruya ye.

Sariyasan 25nan : A be se ka yamarudi a ka saarakela don ma ka keɟe ni baara keɛnkeɛnɛnɛn dɔw ye waati dantigelen kɔno BOLONGOBOLOGO senekelaw ka tɔn SCOOPS TIESIRI.

Sariyasan 26 nan : ƚenabɔli ɟekulu ka baara ketaw ye :

- Ka walew sigi sekan tɔn ka nafaɛ beɛ min na
- Ka ƚemgoɟa walew beɛ ke tɔn kuntilenaw nafa kama ;
- Ka tɔn sigiyɔɔ faleni ƚefɔ ƚogɔnye ba balalen dɔ senfe
- Ka segiki tɔn denw ka nafa sɔɔli kan ka keɟe ni tɔn kuntilena ye ka sɔɔ fusamatiya te.
- ƚogɔnye baw labeni ni u bolodali
- Ka san temelen baaraw ƚefɔ san ƚogɔnye ba senfe
- Ka hakilina o hakilina di tɔno sɔɔlenw ni tɔno ɟelenw tilatilali kan, minnu be se ka ke niyɔɔɟatebow ye;
- Ka demɛ di mɔgo ma minnu yamaruyalen don ka jatɛw seɟeseɟe ani fana tɔn ɟekulu sugandilen tɔw ka mɔgo dɔw.
- Ka lapiniw talenw be waleya walasa ka tɔn fiɛnw latilen ƚogɔyeba ni seɟeseɟeli kɔfe.

Sariyasan 27nan : ƚemgoɟekulu ƚemgoɟa ka baaraw ketaw fileni ye :

- A be kolabɛna ƚemgoɟw ka ƚogɔye ƚemine ani jaman kulu ka ƚogɔye ba. Ni balina ko ya sɔɔ a be se ka nolabila a ka baara la ni ƚenabɔli ɟekulu k'a mɔgo dɔ ye;
- A b'a janto walasa ƚenabɔli ɟekulu ka se ka a ke baara n'a ɟoyɔɔ beɛ fa.
- A be se ka seɟeseɟeliw ke minnuw nafa kabɔn san waati beɛ la.
- A be se gafɛw beɛ la sɔɔ waati o waati a ka cidenya baara lawaleyali la minnu nafa ka bow.
- A be a bolɔɔ bila tɔn ɟekulu ka gafɛw la.

Sariyasan 28nan : ƚemgo ani ƚenabɔli ɟekulu de ye tɔn ƚemine бага ye tɔn denw fe, i na fo sariya sɔɔ walenw tɔn ka benkaw na ani fili misɛninw u ka baara kɔno.

Sariyasan 29nan : tɔn ƚemgo nin kolabɛn ɟekulu tɔw be se ka falen tɔn denw ka kalata sen fe waati mina tɔn ka sariya gafɛw be yeɛma. O kɔfe ƚemgo ani tɔn ƚenabɔli ɟekulu be se ka falen fanga fe (juji) mi be u ka sigidala ni tɔn denw k'a yamaruya ye.

Sariyasan 30nan: ko ƚenabɔli ɟekulu mɔgoɟw be se ka baara bila, n'ga u ka baara bla be se ka taa ba la kalo saaba kɔfe nin seɓen gafe cira tɔn ƚemgo ma walima tɔn den ɟekulu ma.nin tɔn den ɟekulu ma se ka sigi ke k'u falen ƚenabɔli ɟekulu mɔgoɟw minnu beɛ fanga la be se ka ƚemgo dɔ sugadi tɔn denw n'a folɔ yani sigiba wɛɛ ce. Ni ƚemgo ani ƚenabɔli ɟekulu ka baara bila ye walasa ka fiɛ don tɔn na, bolongobolongo senekelaw SCOOPS ka tɔn tiesiri be se ka lapini ke fanga mɔgoɟw ka ƚagili boloda walasa geɛya ka bɔ u kan.

Sariyasan 31nan ƚenabɔli ɟekulu be sugandi tɔn denw fe san duru baara kama. Nin fanga be se ka lakuruya ciɛ kelen dɔɔn.

Ko ƚenabɔ ɟekulu be ƚemgo sugandi u cɛma.

Ko ƚenabɔ ɟekulu mɔgoɟw ma kan dɛɛ u k'a baaraw la.

Sariyasan 32 nan : ko ƚenabɔli ɟekulu be be ƚogɔn laɟe siɟe naani (04) san kɔno A be suda tile tani duuru (15) yani a don ce.

Sigida 33nan : jɛmɔɔ ni jɛnɛbɔli jɛkulu k'a baara sara tɛ ola.

O kɔfɛ u ye musaka minnu kɛ u ka baara kɔnɔ nala a be lasegin u ma ka kɛnɛni tɔn jɛkuluba ka bɛnkaw ye.

U bɛ se ka nafan sɔrɔ musakaw kan minnu bɛ kɛ ka bɛ ni sariya labɛnew ye.

Jɔsen III: Kɔlɔsili jɛkulu

Sariya sen 34nan : Kɔlɔsilijɛkulu in ye mɔɔ saaba (03) ye minnu ye :

- jɛmɔɔ
- tɔnden
- tɔnden

Sariyasen 35nan: Kɔlɔsilijɛkulu fɔlɔ kɔnɔmɔɔgow ka bugunɛtikɛ (aw ye taa sɛbɛn jɛ duuruna lajɛ).

Sariyasen 36nan: BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw ka SCOOPS TIESIRI kɔlɔsili jɛkulu ye sɛgɛsɛgɛli kɛla ye a ka tɔn kɔnɔ . a ka kɛta ye kɔlɔsiliye waati bɛ BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw ka SCOOPS TIESIRI jɛmɔɔgow ka baaraw la,o siratigɛla, a bɛ se ka tɔn gafɛw bɛ la sɔrɔ ani ka jɔɔɔnyɛ boloda ni jɛnɛbɔli ani tɔn denw bɛ minnu bɛ se k'a baara nɔɔɔya a ye .

Sariyasen 37nan : Kɔlɔsili jɛkulu ka fanga ye san duuru ye (05) , a bɛ se ka la kura ya *signe* kelen (1).

Sariyasen 38nan : Ninnu tɛ se ka kɛ Kɔlɔsilijɛkulu kɔnɔmɔɔgow ye :

- Jɛnɛbɔli jɛkulu mɔɔ ani minnu bɛ tali k' u la;
- Mɔɔ minnu bɛ sara BOLONGOBOLOGO SCOOPS TIESIRI sɛnɛkelaw ka tɔn fɛ walima minnu bɛ jɛkulu wɛrɛw la.
- Sariyasen 39nan : tɔn sigi ba ka lajɛrɛbaw,jɛnɛbɔli jɛkulu ani kɔlɔsili jɛkulu ka bɛnkanw ladɔn nɛ don gafɛw sɛbɛnɛnw fɛ tɔn ka sigiyɔrɔla.

Jɔkolo IIJ: Nafolo ni Jate Jɛnɛbɔli

Jɔsen I: sɔrɔ

Sariyasen 40nan : BOLONGOBOLOGO Sɛnɛkelaw ka SCOOPS TIESIRI sɔrɔ bolodalen bɛ cogo mina :

- Jɛiyɔrɔba ;
- Dɛmɛnw ;
- Bolomafara ;
- Nafolo minnu dabɔra u ka baara yiriwali kama;
- jurudon nafolo;
- Ani wari sɔrɔlɛnw minnu bɛ bɔ bilata kama.

Sariyasen 41nan : SCOOPS ka nafolo bɛ bila wari mara sola la walima baarada minnu sigilen don wari mara kama. Wari bɔ baaraw bɛ kɛ ni ko jɛnɛbɔli jɛkulu ka jɛmɔɔ ani wari marala ka bolo nɔ ye.

Jɔsen II: jɛiyɔrɔ ba ani jɛiyɔrɔ

Sariyasen 42nan : SCOOPS ka jɛiyɔrɔba ye wa kɛmɛye (100000) mɔɔ kelen kelen jɛiyɔrɔ ye wa fila (2000).

Sariyasen 43nan: mɔɔ kelen ka jɛiyɔrɔ ye wa fila ye (2000) a bɛ lasɛngin ni tɔnɔ ye tɔn denw fɛ. atɛden nafa tɔɔɔlama bɛ sigi senkan CFA wari ba naani (4000) ye.wajibi don tɔn denw bɛ k'a jɛiyɔrɔ di jɛiyɔrɔ sigili la senkan. Tɔn den si te se ka tɛmɛ kɛmɛ kɛmɛ sara la duru kan jɛiyɔrɔ sarali la.

Jɛiyɔrɔbaw sarali tɔn kɔnɔ dan ye ni ye :

Dɔɔɔmani : wa tan (10000)

Cayalɛn ba : million kelen wa kɛmɛ ani wa bi duuru(350000)

Sigida 44nan : Bolomafaraw bɛ se ka di warijɛ la, minɛw na. Bolomafara minɛw minnu bɛ di , olu bɛ jatɛminɛ a jɛdon jɛkulu fɛ walima dɔnnikɛlaw fɛ minnu sigilen don kiritigɛso min bɛ se ka baara kɛ. Jatɛminɛ musaka bɛ bɔ dɛmɛbagaw bolo.

Sariyasen 45nan : nin tɔn jɛkulu minka wari taa bolo tɔnba sigili waati la ulu bɛ se ka bɛnkata ka wari fara jɔɔɔn kan san saaba kɔnɔ nana walasa jɛiyɔrɔba ka sɔrɔ.

sariyasen 46nan:mɔɔ minnu ye wari jɛ di o lu ka bugunatigɛ (aw ye sɛbɛn jɛ fɔlɔ (I) lajɛ).

Sariyasen 47nan : mɔgɔ minnu ye ka bolomafara kɛra minɛw ye o lu ka bugunatigeli ani sɛgɛsɛgeli. (aye sɛbɛn jɛ II ni III lajɛ).

Sariyasen 48nan : bɛɛ keke kelen niyɔrɔbɔtaw sidon ne don, a te musalaka, a tɛ minɛ, a te tila mɔgɔ sifɛ. A te se ka mina foni bɛnkan taara jɔgɔnye ba kɛnɛ kan.

Sariyasen 49nan : niyɔrɔ wɛrɛ farali bɛ se ka kɛ tɔn sigi ba jama tilalen saaba fila na mana bɛn minnu kan walima jɛnɛbɔli jɛkulu ka fɛrɛ wɛrɛ di len kan.

Niyɔrɔ faran kan hake min bɛ kɛ ka jɛsin niyɔrɔ wɛrɛw ma, tɔnden kelen-kelen bɛɛ tɛ se ka tɛmɛ kɛmɛ kɛmɛ sara la duuru (05) kan.

Sariyasen 50nan: tɔn denw jɔyɔrɔ niyɔrɔ dogomani bɛɛ kan ka bɛn mɔgɔ hake tɔgɔ sɛbɛnen ma. Nka, a bɛ se ka caya nka a tɛ se ka tɛmɛ niyɔrɔ sɛbɛnen kan siɲɛ saba (03).

josen III: Jaabiw

Sariyasen 51nan: Jatebɔ baara bɛ daminɛ zawuyekalo tile fɔlɔ la ka taa bila desanburukalo tile 31na.

Sariyasen 52nan : tɔn ka jate bɔ baara bɛɛ san kelen mume jaabi bɛ yira.

Sariyasen 53nan: baara kelen bɛ kɔfɛ jɛnɛbɔli jɛkulu bɛ sɛgɛsɛgeli kɛ wali ma ka jɛfɔli kɛ sɔrɔ taaw ani binyɔrɔw kajira sɛgɛsɛgeli jɛkulu la tilen bi naani ka kɔn lajɛrɛ ba jɛ.

Sariyasen 54nan : Jate bɔ gafew ni gafe suguya wɛrɛ, jɛnɛbɔli ni jateminɛ kulu ka baara kelenw gafe bɛ jira tɔn denw na tɔn sigi yɔrɔ la tilen tan ni duuru ka kɔn tɔn sigi ba jɛ.

Sariyasen 55 : BOLONGOBOLOGO Sɛnɛkelaw ka SCOOPS TIESIRI jaabiw bɛ nɔ bila ka kɛɲɛ ni sariya ni sariyasenw ye.

Tɛmɛnenw bɛna tila-tila nin cogo la:

- 25% bɛna bila marata bakuruba kan ;
- 20 % bɛna bila kalan, ladamu ani lafaamuyali kama ;
- 20% ye sariyasenw ka bolomafaraw ye ;
- 20% bɛna segin a ma;
- 15% bɛna kɛ tɔnɔ ye min bɛ se ka tila-tila ka bɛn ni niyɔrɔ bɔ ye.

Lajali bɛ di tɔndenw ma ka kɛɲɛ ni u ye jago minnu kɛ ni tɔn ye.

Sariya siratige a wajibiyalen don jatebɔw ka kɛ ka jɛsin kalan, ladamu ani lafaamuyali ma.

O kɔfɛ, nin jate bɔ wajibiyalen ma niyɔrɔ dantikelen bɔ, jate bɔ bɔtaw niyɔrɔ ti se ka dogoya kɛmɛ kɛmɛ sara ka jigin munga duguma.

Hake bɛɛ lajɛlen min bɛ bɔ sariya kɔnɔ (a bɛ se ka kɛ) nafolo maralenw na, o tɛ se ka tɛmɛ tɔnɔ sɔrɔlenw kɛmɛ kɛmɛ sara la muga (20%) kan.

Sariyasen 56nan : tɔn denw ka juruw ni u ka wari maralen bɛ se ka tɔnɔn ladon san kɔnɔ kɛmɛ kɛmɛ sarala (2 %)

Sariyasen 57nan : tɔn denw ka niyɔrɔ dilen san kɔnɔ kɛmɛ kɛmɛ sara la ma kan ka tɛmɛ duuru la ina fɔ wari mara so min bɛ farafina tilenbin yan fan jamana Cɛmance b'a fɔ cogoyamina(BCEAO).

Sariyasen 58nan: dɛmɛ jɛsinen don tɔn denw fɔlɔ ma ka tɛmɛ minnu tɛ tɔn na. N'ga ni tɛ tɔn den i kaa lapini bɛ se ka sabati ka kɛɲɛ ni mi bɛ bolola. N'ga kɛmɛ kɛmɛ sara la munga danfara bɛna kɛ tɔn den ani mɔgɔ mi tɛ tɔn den ye fereli sirafe.

Jɔkolo V: jɛɲɔgɔnya baara, farajɔngɔn kan tɔnw

Sariyasen 59nan : Walasa k'a ka nafaw jira ani k'u lafasa, SCOOPS TIESIRI BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw bɛ se ka dow tɔnw kɔnɔ ka kɛɲɛ ni sariyaw ni sariyakolow ye minnu jɛfɔlen don OHADA ka sariyasen 133nan na ka se 166nan ma, min jɛsinnen bɛ tɔnw ka sariyaw ma.

jɔngɔnye baw sen fɛ bɛnka bɛ ta walasa tɔn ka dow tɔn wɛrɛ baw.

Sariyasen 60nan : BOLONGOBOLOGO sɛnɛkelaw ka SCOOPS TIESIRI bɛ se ka fara jɛkafo tɔn fila walima caman kan minnu ka lapiniw ye kelen ye.

Sariyasen 61nan : BOLONGOBOLOGO ka SCOOPS TIESIRI Sɛnɛkelaw bɛ se ka dow jɛkulubaw ka tɔn kɔnɔ na ya sɔrɔ setaye ka yɛrɛ yɛrɛ kalan walima ka dow farajɔngɔn kan tɔn dɔ la.

Sariyasen 62nan : BOLONGOBOLOGO ka SCOOPS TIESIRI Sɛnɛkelaw bɛ se ka don jɛkulu dɔ kɔnɔ ni a tɛ se ka jɛkulu dɔ sigi walima ka don jɛkulu dɔ kɔnɔ.

Sariyasen 63nan : BOLONGOBOLOGO senekelaw ka SCOOPS TIESIRI be se ka don tɔn jɛjulu wɛrɛw la ni lapiniw ye k'u ka tɔndenw ka baara nɔgɔya walima k'u yiriwa, ani ka jɛ-ka-baara sariyakolow yiriwa.

Jɔkolo VI: yɛlɛmali, farakan ani tilali

Sariyasen 64nan : BOLONGOBOLOGO senekelaw ka SCOOPS TIESIRI be se ka yɛlɛma ka kɛ tɔn jɛkulu ba ye ni jɛbɔli jɛkulu ka lajɛ ye.

Sariya sen 65nan : BOLONGOBOLOGO senekelaw ka SCOOPS TIESIRI be se ka fara tɔn wɛrɛ kan ani minnu ka lapini ye kelen.

Sariyasen 66nan : fara jɔgɔnkan be kɛ ka sɔrɔ nin tɔn wɛrɛ ka bolomafara wɛrɛ tɛ.

Sigida 67nan: O farali be kɛ k'a sɔrɔ dɛmɛ wɛrɛ ma kɛ ni tɔn jɛkulu faralen ta tɛ.

Jɔkolo VII: tɔn cili, fereli

Jɔsen fɔlɔ : tɔn jɛkulu cili

Sariyasen 68nan : BOLONGOBOLOGO Senekelaw ka tɔn TIESIRI SCOOPS be ban :

- Nin tɔn sisan dafala ;
- na kuntilenna dafala walima na yɛlɛmana
- Ni jɛnɔgɔnya bɛnkansɛbɛn bɔrɔtɔla ;
- Nin tɔn denw ka bɛnkaw ye , ka kɛɛ ni sariyaw taalen bayɛlɛmali kan;
- Ka kɛɛ ni bɔrɔtɔlikarabalen ye kiritigɛso fɛ tɔn denkelen walima caman ka lapiniw ye;
- Ka jɛni ni kiritigɛ sɛbɛn ye mi be BOLONGOBOLOGO senekelaw ka SCOOPS TIESIRI ka tɔn fereli yamaruya.
- Sariyasen 69nan : Kiiritigɛso min be se ka baara kɛ, o be se fana, ni a cilen don ka bɔ mara jɛmɔgɔso la min be jɛnabɔ walima mɔgɔ o mɔgɔ b'a fɛ, ka tɔn ci nin ko ninnu dɔ la kelen kelen na :
 - nin tɔn ma a ka baara damine san fila kɔnɔ a ka wolosɛbɛn sɔrɔ len kɔfɛ ;
 - A ma a ka sariya baara kɛ kabini san fila tugu-tugu len jɔgɔn na;
 - A ma OHADA ka sariyaw labato minnu jɛsinen be tɔn ka tabolo kan san fila kɔnɔ ka tugu jɔgɔn na ;
 - A ye san kelen kɛ a m'a ka baara bolodalen sɛgɛsɛgɛli gafew ci fanga sow ma walima baara daw la o mi ka kan kɛ san o san.
- A be kalo saaba bɔ ko jɛnɛbɔ ni kɔlɔsili jɛkulu ta bolo ;

- Ni tɔn jɛnɛbɔlen tɛ walima ni a tɛ wari la baara ka kɛɛ nin taabolow ye.

Jɔsen II: tɔn fereli

Sariyasen 70nan : tɔn denw be se bɛn ko la tɔn fereli kan.

tɔn denw be se k'a bɛn ko la tɔn fereli kan ni tɔn ko jɛnɛbɔlaw dafara ka fara tɔn jɛkulu mɔgɔ faban kan.

Tɔn ferebagaw sugandi len don tɔn sigi bara len dɔ fɛ o be kɛ ni welen welen ma da ye. A be se ka kɛ o mɔgɔw ye:

- Yamaruyali sɛbɛn be minnu bolo ka fere kɛ jamana kɔnɔ;
- tɔn denw minnu be tɔn ba jɛkulu kɔnɔ ;
- Tɔn denw ka mɔgɔ kɔrɔw tɔn kɔnɔ.

Fere kelaw ka saara ma kan tɛmɛ kɛmɛ duuru kan kalo wɔrɔ

Ferekelaw ka baara kɛ ta ye :

- Ka tɔn ka nafolo jatemin ;
- Ka tɔn ka nafolo juru donen jate be ;
- Ka songɔw lapini fɛnw feereli kama ani ka sannikelaw minnu be se ka kɛ fɔlɔ ye, olu ka jɛtaa siratigɛ sigi sen kan ;
- Ka ta jɛ ni sannifeerew ye songɔ ni sannikelaw ka lapiniw mi yamaruyala tɔn sigiba fɛ ;
- labɛn ka jɛsin jurudonnaw ka wari sarali ma ;
- ka dogokun baarakɛlenw gafew ci jɛnɛbɔli jɛkulu ma ;
- ka tɔn cili baarakɛlenw gafe laban sɛbɛn;

Sariyasan 71nan : tɔn cili sɔrɔ bɛ tila tila nin cogo la :

- kɛmɛ kɛmɛ sara la bi naani (40%) ye tɔnba ta ye;
- kɛmɛ kɛmɛ sara la bi naani (40 %) ye jɛkulu faralen jɔgɔn kan ta ye;
- kɛmɛ kɛmɛ sara la tan ni duuru (15%) ye jɛkulu ta ye;
- kɛmɛ kɛmɛ sara la duuru (5%) ye jɛkulu ta ye.

Ni tɔn wɛrɛ bɛ yen mina kuntilena ye kelen ye kɛmɛ kɛmɛ sara a le ta ye tan ye (10 %).

Sariyasan 72nan : fɔɔɔgɔkɔ minnu bɛ se ka kɛ tɔndenw ni jɔgɔn cɛ tɔn cili ko kan, olu bɛ jɛnabɔ kumaɔɔgɔya la tɔn sigiw senfɛ.

Sariyasan 73 nan : tɔn ka dow jɛkulu ba ka kulu kɔnɔ,o yɛlɛma , farajɔgɔn kan, farali, dabilali ni cili be olu hakilina bɛ ta tɔn sigi ba kɔnɔ ni jama fanba ka kalata ye

Jɔkolo VIII : sariya jɔsen camaw, camacɛw ni laban

Sariyasan 74nan : fɔɔɔgɔnko minnu bɛ dow BOLONGOBOLOGO Sɛnɛkelaw ka SCOOPS TIESIRI tɔn denw ni jɔgɔn cɛ ani mɔgɔ wɛrɛ ni fɛɛrɛ ma sɔrɔ o la ka kɛɛrɛ n' u ka sariyaw ye a be bila kiri bulon jalatigɛlaw ka bolo kan,

Walima cakɛdaw minnu jɛsinɛn bɛ tɔn ka fɔɔɔgɔnko jɛnɛbɔli ma.

Sariyasan 75nan : Waleya minnu bɛ kɛ tɔn ka dɔnniya jinini kama o musaka bɔli ye SCOOPS TIESIRI des sɛnɛkelaw de BOLONGOBOLOGO ka baara ye tɔn denw ka yamaruya dilɛn tɔn sigi ba kɔfɛ.

Sariyasan 76nan : ka jɛsin OHADA ka sariyaw minnu jɛsin en bɛ tɔnw kan jɛnɛbɔli jɛkulu jɛmɔgɔ walima mɔgɔ o mɔgɔ yamaruyalɛn don ka jɛ, o bɛ se ka taa jɛ ni bɔli kɛcogo ye kalo kelen (01) kɔnɔ.

Sariyasan 77na: Fɛn minnu ma fɔ nin sariya gafe kɔnɔ, olu bɛɛ bɛna kɛ sariyaw wɛrɛ talɛnw jɔgɔnye ba senfɛ.

Sariyasan 78nan : Nin sariyaw ni te se ka yɛlɛma fo lajɛrɛ ba balalɛn dɔw senfɛ.

Sariyasan 79nan : farakan bɛ se ka kɛ ni sariya yɛlɛma nunnu na walima lajini wɛrɛ fɛ mi bɛ talikɛ sariya kuraw sɛbɛni na.

Jɛfɔli farankanw

farankan fɔlo: jiyɔrɔ Wari saralɛn gafe

N°.	tɔgɔw		Wari bolomafara			
			Jiyɔrɔ saralaw ka jiyɔrɔ		Jiyɔrɔ sɔrɔlɛnw	
			hake	mumɛ	Mumɛ sarali	Tɔw sarata
1.			0	0	0	0
2.			0	0	0	0
3.			0	0	0	0
...						0
mumɛ						0

farankan filana : jiyɔrɔ sarali ni minɛw ye

N°.	tɔgɔw		Bolomafara min bɛ kɛ ni minɛw ye			
			Jiyɔrɔ saralɛn		Jiyɔrɔ sɔrɔlɛn	
			hake	mumɛ	Mumɛ min sɔrɔla	Tɔ sarata
1						
2						
mumɛ						

Farankan saabana : jiyɔrɔ sara gafe minnu bɛ masima minɛ dilanɛnw fɛ

N°	tɔgɔw		Bolomafara min bɛ kɛ ni masima minɛ dilanɛnw ye			
			Jiyɔrɔ saralɛn		Jiyɔrɔ sɔrɔlɛn	
			mumɛ	Mumɛ min	Tɔ sarata	

			sarola		
1					
2					
mumɛ					

Farankan nanina : Nenebali jekulu kɔnɔmɔgɔw tɔgɔw :

Tɔgɔ ni jamu	Baara	A wolodon	sigiyɔɔ
	ɲemɔgɔ		
	ɲemɔgɔ danga		
	Sɛbɛni kɛla		
	Kunnafonni dila		
	Wari marala		

farankan duuru na: Kɔlɔsilijɛkulu kɔnɔmɔgɔw tɔgɔw

Tɔgɔ ni jamu	Baara	A wolodon	sigiyɔɔ
	ɲemɔgɔ		
	Tɔn den		
	Tɔn den		

A kalanna ka sɔn a ma sariyasunba ka lajɛba la

A kɛra Bolongobolongo la ... /.. /20...

Lajɛba don sɛbɛnin kɛla

Lajɛba ɲemɔgɔ

Bolongobologo sɛnɛkɛlaw ka jɛkulu nɔgɔyalɛn kɔnɔna sariya

ɲɛbilali

Ni kɔnɔna sariyaw Bolongobologo sɛnɛkɛlaw ka tɔn scoops ka sariyaw gɛlɛnw dafa

jokɔlɔ I: sigili sekan

Josen fɔlɔ; Tɔgɔ kuntilena yɔɔɔ ani kuntala

Sariyasɛn 1 : tɔn dɔ sigikila sekan ka kɛɲɛ ni OHADA ka sariyasɛn ye.

Sariyasɛn 2nan : A bɛ tɔn nɔgɔma tɔgɔ ta .

Sariyasɛn 3nan : tɔn tɔgɔ BOLONGOBOLOGO" sɛnɛkɛlaw ka tɔn , A surunyalɛn "SCOOPS" SCAK'

Sariyasɛn 4nan : A sigiyɔɔ ye Bolongobologo dugu la Tenindougou marabolo Dioila kafɔ , Koulikoro marala.

Sariyasɛn 5nan : tɔn si hake ye san bikɔnɔtɔn ni kɔnɔtɔn ye (99) ka ta a tɔgɔ sɛbɛlɛn ma gafɛ ba kɔnɔ. Fɔ na dabilala wakatimina.

Sariyasɛn 6 nan : Sɛnɛkɛlaw ka tɔn kuntilena ye :

- Ka jekulu mɔgɔw ka taabolo ɲɛlɛma sɛnɛ fɛɛɛw kan, kamamafɛnw labara cogo, bagamisɛnw mara cogo, nakɔ baaraw ani jago misɛniw ani nafan sɔɔ baara wɛɛw.
- Ka tɔn denw dɛmɛ ni sɛnɛkɛminaw sɔɔlila.
- Ka se ka bagaji, nɔgɔw sɔɔli nɔgɔya sɛnɛkɛlaw ye
- Ka sɔɔ yiriwali yakubaya ani ka juru dow tɔn denw na.
- Ka an ka sɛnɛfɛnw do bala
- Ka tɔn denw ka sɔɔw yakubaya.
- Ka denmisɛnw ka hakɛw yakubaya kɛɛnɛkɛnnɛnyala musomaniw.
- Ka denmisɛnw ka tunkana taa jona ɲɔgiri kɛɛnɛkɛnnɛnyala minnuw sisan ma se san tani duruma (15).
- Ka tɔn hakilina yakubaya tɔn denw ni ɲɔgɔncɛ
- Ka tɔn denw ka kalan ni ka u ladamu.
- Ka nɔgɔn dɛmɛ, bɛɛ ni kumaɲɔgɔya sinsin tɔndenw ni nɔgɔ cɛ
- Ka jɛɲɔgɔya dɔn u ni tɔn wɛɛw ni nɔgɔ cɛ jamana kɔnɔ ani jamana kɔkan.
- Ka musɔ ɲɔyɔɔ sinsin,

Sariyasan 15nan : San min be tugu ton den ka tonden ya bani ma ton jekulu be niyoro lasegilike tonden ma walima a ciyentalaw.

N'i ye lahidou ta ton ye, k'a soro ton ka juru bila i be to ton kono fo a ka ka juru bee sara.

O ton denw b'a ka nogo deme lawaleya jekulu ye fo ka ka juru bee sara ka soro ka bo.

Sariyasan 16nan : ton jekulu be se ka baaraw ke ka kepe ninw ka kuntilenna ye ni mogo were ye. O kofe ni baara te se ka teme keme keme sara la munga kan.

Ni baara keli tono soro len ni mogo were fe te se ka doow jate ba la o be bila kerefe

Jakolo II: ton labeni ni a labaara cogo file ni ye

Sariyasan 17nan : 1 . BOLONGOBOLOGO Senekelaw ka ton SCOOPS TIESIRI baara bolofaraw ye :

- Jekuluba ,
- nenaboli jekulu,
- kolosili jekulu.

Josen folo I: jekuluba

Sariyasan 18nan : jekulu ba ye ton je-ka-baara nogyalen ka fanga korotalenba ye.

Sariyasan 19nan : alen labelen dow ni ton denw minnuw ye u ka jiroro sara. Ton den kelen-kelen bee be kalata ko kelen ke hali na ka niyoro ta saralen cayala.

Sariyasan 20nan : Ka sen donjekulu ba ka tonsigi la ye yere baara ye. Ni balinako ye ton denw minnuw soro, sariya bu yamaruya dow ka kalata u jona. Ka kepe ni ton ka kuntilena kerekerekenlen ye nogonye baw be se ka ke bolodale ye walima balalen.

Sariyasan 21nan: nogon ye ba bolodalen ye san o san ye min kono baaraketa bolodalen ye:

- Ka jefolike san temelen musakaw kan
- ka yamaruya di nenaboli jekulu ma walasa u ka baarake
- ka kepe ni tondenw ka benkanw ye.
- Ku sedon nenaboli ni kolosili jekulu mogow tali n'u faleni na.
- Ka son benkanw ma minnuw teme na ton ni nenaboli jekuluw mogo ce walima ton den were.
- Tumabe ka hakili jigi ke ton kono walasa ton sariyaw kana yelama.
- Sariyasan 22nan : nogonye ba bolodalen be jefo tile 15 ka kon a don je nenaboli jekulu jemogo fe. ni balina ko ya soro, nenaboli jekulu mogo were, fanga ka ciden walima ton denw kilalen sigiyoro ma naani ye
- Nogonye ba be ke kalo woro ka kon musakaw jate boli ma.
- Sariyasan 23nan : .benkanw be taa jaman fanba fe
- Ni jama hake m'a bo , nogonye kura be boloda siye filanala ka soro ka benkanw ta.

Sariyasan 24nan: nogon ye ba balalen ye ton ka sariyaw talenw yamaruyalen ye.

- Sariyaw yelamali
- Ka ton sigiyoro falen
- Farankan walima farali ka bon ton do la
- Ka ton ci po.

Sariyasan 25nan : nogon ye ba balalen sigili cogo ni tow be ye telen ye.

josen II: nenabolijekulu

Sariyasan 26nan : alen ye ton fangan bolofara ye min be a ka sebew konw ni konw werew nenabo.

Mogo saba be a kono : jemogo, sebenikela ani wari marala

N'ga ni tonden sera mogo 100 ma a be bo saba la ka ta durula: Jemogo, jemogo dakan, sebenikela warimarala, kunafonidila ni kolabena

Sariyasan 27nan : ton denw ni nogon ce Jernogonya la, nenaboli jekulu be se ka walew taa BOLONGOBOLOGO senekelaw ka SCOOPS TIESIRI nafa kama

Nenaboli jekulu jemogɔ be jemogɔya joyɔɔ fa ni nenaboli jekulu ka yamaruya ye.

Sariyasen 28nan : A be se ka yamarudi a ka saarakɛla dɔn ma ka kɛɛ ni baara kɛɛnkɛɛnnɛn dɔw ye waati dantigɛlɛn kɔnɔ BOLONGOBOLOGO sɛnɛkɛlaw ka tɔn SCOOPS TIESIRI.

Sariyasen 29 nan : nenaboli jekulu ka baara kɛtaw ye :

- Ka walew sigi sekan tɔn ka nafaɛ bɛɛ minnuw na.
- Ka jemogɔya walew bɛɛ kɛ tɔn kuntilenaw nafa kama ;
- Ka tɔn sigiyɔɔ falɛni jɛfɔ jɔgɔnye ba balalɛn dɔ sɛnfɛ
- Ka segiki tɔn denw ka nafa sɔrɔli kan ka kɛɛ ni tɔn kuntilɛna ye ka sɔrɔ fusamatiya tɛ.
- Jɔgɔnye baw labɛni ni u bolodali
- Ka san tɛmɛlɛn baaraw jɛfɔ san jɔgɔnye ba sɛnfɛ
- Ka hakilina o hakilina di tɔnɔ sɔrɔlɛnw ni tɔnɔ jɛlɛnw tilatilali kan, minnu bɛ se ka kɛ niyɔɔjatebow ye;
- Ka dɛmɛ di mɔgɔ ma minnu yamaruyalɛn don ka jatɛw sɛgɛsɛgɛ ani fana tɔn jekulu sugandilɛn tɔw ka mɔgɔ dɔw ;:
- Ka lapiniw talɛnw bɛ waleya walasa ka tɔn fiɛnw latilɛn jɔgɔyɛba ni sɛgɛsɛgɛli kɔfɛ.

Sariyasen 30nan : jemogɔjekulu jemogɔba ka baaraw kɛtaw filɛni ye :

- A bɛ kolabɛna jemogɔw ka jɔgɔye jɛminɛ ani jaman kulu ka jɔgɔye ba.
- A b'a janto walasa jɛnɛboli jekulu ka se ka baara n'a joyɔɔ bɛɛ fa.
- A bɛ se ka sɛgɛsɛgɛliw kɛ minnuw nafa kabɔn san waati bɛɛ la.
- A bɛ se gafɛw bɛɛ la sɔrɔ waati o waati a ka cidenya baara lawaleyalɛni la minnu nafa ka bow.
- A bɛ a bolɔnɔ bila tɔn jekulu ka gafɛw la.

Sariyasen 31nan : jemogɔ ani jɛnɛboli jekulu tow de ye tɔn jɛminɛ baga ye tɔn denw fɛ, i na fɔ sariya sɔsɔ walɛnw tɔn ka bɛnkaw na ani fili misɛninw u ka baara kɔnɔ.

Sariyasen 32nan : tɔn jemogɔ nin kolabɛn jekulu tɔw bɛ se ka falɛn tɔn denw ka kalata sɛn fɛ waati mina tɔn ka sariya gafɛw bɛ yɛlɛma. O kɔfɛ jemogɔ ani tɔn jɛnɛboli jekulu bɛ se ka falɛn fanga fɛ mi bɛ u ka sigidala ni tɔn denw k'a yamaruya ye.

Sariyasen 33 nan: ko jɛnɛboli jekulu mɔgɔw bɛ se ka baara bila, n'ga u ka baara bla bɛ se ka taa ba la kalo saaba kɔfɛ nin sɛbɛn gafe cira tɔn jemogɔ ma walima tɔn den jekulu ma.nin tɔn den jekulu ma se ka sigi kɛ k'u falɛn jɛnɛboli jekulu mɔgɔw minnu bɛɛ fanga la bɛ se ka jemogɔ dɔ sugadi tɔn denw n'a fɔlɔ yani sigiba wɛrɛ cɛ. Ni jemogɔ ani jɛnɛboli jekulu ka baara bila ye walasa ka fiɛn don tɔn na, bolongobolongo sɛnɛkɛlaw SCOOPS ka tɔn tiesiri bɛ se ka lapini kɛ fanga mɔgɔw ka jagili boloda walasa gɛlɛya ka bɔ u kan.

Sariyasen 34nan : jɛnɛboli jekulu bɛ sugandi tɔn denw fɛ san duru baara kama. Nin fanga bɛ se ka lakuruya siɲɛ kɛlɛn dɔrɔn.

Ko jɛnɛboli jekulu bɛ jemogɔ sugandi u cɛma.

Ko jɛnɛboli jekulu mɔgɔw ma kan dɛsɛ u k'a baaraw la.

Sariyasen 35 nan : ko jɛnɛboli jekulu bɛ jɔgɔn lajɛ siɲɛ naani (04) san kɔnɔ A bɛ suda tile tani duuru (15) yani a dɔn cɛ.

Sariyasen 36nan : jemogɔ ni jɛnɛboli jekulu tow k'a baara sara tɛ ola.

O kɔfɛ u ye musaka minnu kɛ u ka baara kɔnɔ na a bɛ lasɛgin u ma ka kɛɛni tɔn jekuluba ka bɛnkaw ye.

U bɛ se ka nafaɛ sɔrɔ musakaw kan minnu bɛ kɛ ka bɛ ni sariya labɛnɛw ye.

Jɔsɛn III: Kolɔsili jekulu

Sariya sen 37nan : Kolɔsilijekulu ye mɔgɔ saaba (03) ye minnu ye :

- jemogɔ
- tɔndɛn
- tɔndɛn.

Sariyasen 38 nan : BOLONGOBOLOGO sɛnɛkɛlaw ka SCOOPS TIESIRI kolɔsili jekulu ye sɛgɛsɛgɛli kɛla ye a ka tɔn kɔnɔ . a ka kɛta ye kolɔsiliye waati bɛ BOLONGOBOLOGO

sɛnɛkɛlaw ka SCOOPS TIESIRI jɛmɔgɔw ka baaraw la, o siratigɛla, a bɛ sɛ ka tɔn gafɛw bɛ la sɔrɔ ani ka jɔgɔnyɛ boloda ni jɛnɛbɔli ani tɔn denw bɛ minnu bɛ sɛ k'a baara nɔgɔya a yɛ .
Sariyasɛn 39 nan : Kɔlɔsili jɛkulu ka fanga yɛ san duuru yɛ (05) , a bɛ sɛ ka la kura ya sɪjɛ kɛlɛn (1).

Sariyasɛn 40 nan : minnuw tɛ sɛ ka kɛ Kɔlɔsili jɛkulu kɔnɔmɔgɔw yɛ :

- Jɛnɛbɔli jɛkulu mɔgɔ ani minnuw bɛ tali k' u la;

Mɔgɔw minnuw bɛ sara BOLONGOBOLOGO SCOOPS TIESIRI sɛnɛkɛlaw ka tɔn fɛ walima minnu bɛ jɛkulu wɛrɛw la.

Jɔkɔlɔ

Jɔsɛn I : jɪyɔrɔ ba ani jɪyɔrɔ

Sariyasɛn 41nan : SCOOPS ka jɪyɔrɔba yɛ wa kɛmɛ yɛ (100000) mɔgɔ kɛlɛn kɛlɛn jɪyɔrɔ yɛ wa fila (2000).

Sariyasɛn 42nan : mɔgɔ kɛlɛn ka jɪyɔrɔ yɛ wa fila yɛ (2000) a bɛ lasɛngin ni tɔnɔ yɛ tɔn denw fɛ. wajibi don tɔn denw bɛɛ k'a jɪyɔrɔ di jɪyɔrɔ sigili la sɛnkan. Tɔn den si tɛ sɛ ka tɛmɛ kɛmɛ kɛmɛ sara la duru kan jɪ yɔrɔ sarali la.

Jɪyɔrɔbaw sarali tɔn kɔnɔ dan yɛ ni yɛ :

Dɔgɔmani : wa tan (10000)

Cayalɛn ba : million kɛlɛn wa kɛmɛ ani wa bi duuru(350000)

Sariyasɛn 43nan : Bolomafaraw bɛ sɛ ka di warijɛ la, minɛw na. Bolomafara minɛw minnu bɛ di, olu bɛ jatɛminɛ a jɛdon jɛkulu fɛ walima donnikɛlaw fɛ minnu sigilɛn don kiritigɛsɔ min bɛ sɛ ka baara kɛ. Jatɛminɛ musaka bɛ bɔ dɛmɛbagaw bolo.

Sariyasɛn 44nan : nin tɔn jɛkulu minka wari taa bolo tɔnba sigili waati la ulu bɛ sɛ ka bɛnkata ka wari fara jɔgɔn kan san saaba kɔnɔ nana walasa jɪyɔrɔba ka sɔrɔ.

Sariyasɛn 45nan : bɛɛ kɛlɛn kɛlɛn jɪyɔrɔbɔtaw sidon nɛ don, a tɛ musalaka, a tɛ minɛ , a tɛ tila mɔgɔ sifɛ. A tɛ sɛ ka mina foni bɛnkan taara jɔgɔnyɛ ba kɛnɛ kan.

Sariyasɛn 46 nan : jɪyɔrɔ wɛrɛ farali bɛ sɛ ka kɛ tɔn sigi ba jama tilalɛn saaba fila na mana bɛn minnu kan walima jɛnɛbɔli jɛkulu ka fɛrɛ wɛrɛ di lɛn kan.

Jɪyɔrɔ faran kan hake min bɛ kɛ ka jɛsin jɪyɔrɔ wɛrɛw ma, tɔnden kɛlɛn-kɛlɛn bɛɛ tɛ sɛ ka tɛmɛ kɛmɛ kɛmɛ sara la duuru (05) kan.

Sariyasɛn 47 nan: tɔn denw jɔyɔrɔ jɪyɔrɔ dogomani bɛɛ kan ka bɛn mɔgɔ hake tɔgɔ sɛbɛnɛn ma. Nka, a bɛ sɛ ka caya nka a tɛ sɛ ka tɛmɛ jɪyɔrɔ sɛbɛnɛn kan sɪjɛ saba (03).

jɔsɛn III: Jaabiw

Sariyasɛn 48nan: Jatebɔ baara bɛ daminɛ zawuyekalo tilɛ fɔlɔ la ka taa bila desanburukalo tilɛ 31na.

Sariyasɛn 49 nan : tɔn ka jate bɔ baara bɛɛ san kɛlɛn mumɛ jaabi bɛ yira.

Sariyasɛn 50 nan: baara kɛlɛn bɛ kɔfɛ jɛnɛbɔli jɛkulu bɛ sɛgɛsɛgɛli kɛ wali ma ka jɛfɔli kɛ sɔrɔ taaw ani binyɔrɔw kajira sɛgɛsɛgɛli jɛkulu la tilɛn bi naani ka kɔn lajɛrɛ ba jɛ.

Sariyasɛn 51nan : Jate bɔ gafɛw ni gafe suguya wɛrɛ, jɛnɛbɔli ni jatɛminɛ kulu ka baara kɛlɛnw gafe bɛ jira tɔn denw na tɔn sigi yɔrɔ la tilɛn tan ni duuru ka kɔn tɔn sigi ba jɛ.

Sariyasɛn 52 : BOLONGOBOLOGO Sɛnɛkɛlaw ka SCOOPS TIESIRI jaabiw bɛ nɔ bila ka kɛjɛ ni sariya ni sariyasɛnw yɛ.

Tɛmɛnɛnw bɛna tila-tila nin cogo la:

- 25% bɛna bila marata bakuruba kan ;
- 20 % bɛna bila kalan, ladamu ani lafaamuyali kama ;
- 20% yɛ sariyasɛnw ka bolomafaraw yɛ ;
- 20% bɛna sɛgin a ma;
- 15% bɛna kɛ tɔnɔ yɛ min bɛ sɛ ka tila-tila ka bɛn ni jɪyɔrɔ bɔ yɛ.

Lajali bɛ di tɔndenw ma ka kɛjɛ ni u yɛ jago minnu kɛ ni tɔn yɛ.

Sariyasɛn 53 nan : tɔn denw ka juruw ni u ka wari maralɛn bɛ sɛ ka tɔnɔn ladon san kɔnɔ kɛmɛ kɛmɛ sarala (2 %).

Sariyasan 54nan : tɔn denw ka niyɔrɔ dilen san kɔnɔ kɛmɛ kɛmɛ sara la ma kan ka tɛmɛ duuru (5%).

Sariyasan 55 nan: dɛmɛ jɛsinen don tɔn denw fɔlɔ ma ka tɛmɛ minnu tɛ tɔn na. N'ga ni tɛ tɔn den i kaa lapini bɛ sɛ ka sabati ka kɛjɛ ni mi bɛ bolola. N'ga kɛmɛ kɛmɛ sara la munga danfara bɛna kɛ tɔn den ani mɔɔɔ mi tɛ tɔn den yɛ fɛrɛli sirafɛ.

Sariyasan 56nan : tɔn bɛ dɛmɛ di a ka tɔnden ma

- Kɛmɛ woorɔ (600) bɛ di tɔn kɛlen o kɛlen ma mi bɛ sigi lajɛ ba kɛ i na fɔ nɛnɛloli jɛkulu ani sɛgɛsɛgɛli jɛkulu;
- ba kɛlen ni kɛmɛ duuru (1500) su kɛlen kɔnɔ ni i bɛ Mali kɔnɔ ;
- wari ba duuru (5000) su kɛlen kɔnɔ ni i bɛ taa Mali kɔkan ;

Ni taamaw kɛra sigida mara kɔkan, bolifɛn musakaw bɛ segin ka kɛjɛ ni musakaw yɛ minnu bɛ kɛ foroba bolifɛnw na.

Sariyasan 57nan : Sigidamɔɔɔw tɛ nafa sɔrɔ o bolomafaraw la.

Sariyasan 58nan : Nin sariyasan ninnuw tɛ sɛ ka yɛlɛma ni tɔn sigiba balilena.

Sariyasan 59nan : Nin sariyasan ninnu bɛɛ bɛ sɛ ka kɛ ni bɛnkansɛbɛn yɛ walima ni dajɛ kura dɔ ta yɛ a ka sariyasanw bɛɛ kɔnɔ.

NB : sɛ ka wajibiya wɛrɛw sigi sɛn kan, minnu jatera ko u ka kan walasa ka koperatifu ka lapini dafa ani ka kɛjɛ ni koperatifu sariyakolow yɛ ani OHADA ka sariya kɛlen-kɛlen wajibiyalɛnw yɛ, minnu jɛsinnen bɛ koperatifu tɔnw ka sariya ma.

A kalanna ka sɔn a ma sariyasunba ka lajɛba la

A kɛra Bolongobolongo la ... / .. /20...

Lajɛba don sɛbɛnin kɛla

Lajɛba

jɛmɔɔɔ

Baara ke minaw mara penaboli

1. Tɔn na dɔn gafe : (ka tɛge nɔbila ke kiritigeso fe a kan): a ka kan ka lakuraya tumabe ni tɔn den kuraw ye

Koman nimɔɔ	Tɔgo seben dɔn	Tɔgo ni jamu	Baarak eta	Tɔgoɛben wari saralen	Denmisɛnw minuw be kalanso fɔɔ la ka ta bila wɔɔ nan la (1 nan-6 nan)			Denmisɛnw nimuw be kalanso wolofilanala ka ta kɔnɔntɔnanla (7nan-9nan) .			Musoma niw hake min te kanana san 9-18 nanla	Bolono	Kolosili /jatemine
					Musomaniw otigininw	Cɛmani	Kasabi	Musomaniw	Cɛmani	Kasabi			

2. Tɔnsigi gafe (ka tɛge nɔbila ke kiritigeso fe a kan): o ye tɔn ka lajɛw be hakilijigin ye, o be kolosilijekulu dɛmɛ u ka don tɔn ka penamaya kɔnɔ,

Nimɔɔ	Tɔnsigi don	Tɔnsigi mɔɔw hake			Tɔnsigi kun	Tɔnsigi bekanw
		Cɛw	Musow	Kasabi		

3 . Dunabisimina gafe : o b'a to duna minnuw tɛmɛna ka o lu don ani u nakun

Nimɔɔɔ	Tɔɔɔ ni jamu	Bɔɔɔɔ	Nali kun	Kɔɔɔsili/sɔɔɔɔɔɔɔ	Bolono

A- Nafolo maracogo baarakeminɔw

1 Ab'a to tɔn den bɛ kelen kelen ka wari sarata don

Nimɔɔɔ	Tɔɔɔsɔɔɔɔɔ don	Tɔɔɔ ni jamu	zanwuyekalo	Fewuruyekalo	Marisikalo	Awirilikalo	Maikalo	Zuɔɔɔɔkalo	Zuluyekalo	Utikalo	Sɔɔɔɔɔɔɔkalo	Okutɔɔɔɔkalo	Nowanburukalo	Desanburukalo	Wari saralen kɔɔɔ.	kasabi san

1. 2. Kɛsu gafe : a bɛ tɔn ka wari labaara kɛcogo nɛfɔ min kɛra tɔn kɔɔɔ.

Nimɔɔɔ	dɔn	don, oni nimɔɔɔ	wari kun bɔ	Wari don ta	Wari bɔ ta	Wari tɔ	Nɛmɔɔɔ bolono

Jurudon ni juru sara : a be ton denw ka juru don ni sararli nefo .

Nimɔɔ	Don	Tɔg ni jamu	Musomaniw hake min be kalana	ɔmani hake min be kalana	Musomani hakeɛ min te kalana 9-18 la	Juru doni kunafoni				Juru komasegili				
						Wari hake sarolen	kalo hake	tono mume	Bolonɔ	Sarali 1	Sarali 2	Sarali 3	Sarali 4	Wari Mume saralen

Magasin gafe : a b'a to a be se ka ke ka magasin
lamagacogo seben ani k'a nafa ka kepe ni suguyaw ye

Nimɔɔ	Don	Nefoli	Fen dotaw			Fen fɛɛɛɛɛɛɛɛ hake			Fen hake to magasin kono	Magasin bolo	tigi
			Fen hake sanlen	Kelen songo	Mume	Fen fɛɛɛɛɛɛɛɛ hake	Kelen songo	Mume			

Banki gafe : a be ton ka wari lakana

Nimɔɔ	Don	nefoli	Wari mume bilalen banki la	Wari mume tali bankila	Wari mume to banki la

Maitres d'œuvre du livret

Groupe de Recherche Action Droits de l'Enfant Mali (GRADEM)

Siège social à Faladié – Bamako, Mali

Tél : +223 21 73 00 82 / 69 53 42 18

Email: gradem@gradem.org

www.gradem.org

Bureaux régionaux à :

- Koulikoro – Tél : +223 44 41 04 56
- Ségou – Tél : +223 44 41 48 12
- San – Tél : +223 44 41 48 13

Kinderrechte Afrika e. V. (KiRA)

Schillerstraße 16, D-77933 Lahr, Allemagne

Tél : +49 7821 38855

E-Mail : info@kira-international.org

www.kira-international.org

Images et graphisme

Photos :

© Groupe de Recherche Action Droits de l'enfant Mali (GRADEM)

Mise en page :

Kinderrechte Afrika e. V. (KiRA)

Partenaire financier

Coopération allemande (BMZ)

Le contenu de ce document relève de la seule responsabilité de GRADEM et KiRA et ne peut aucunement être considéré comme reflétant le point de vue de la Coopération allemande.